

Välfärd

SCB

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Unga byter jobb - äldre stannar kvar

- Barnfattigdom – ökar eller minskar den?
- 1,4 miljoner arbetspendlar över kommungräns
- Världens befolkning kan minska på sikt

Nr 3
2010

utges av
STATISTISKA CENTRALBYRÅN
med syfte att i lättillgänglig form presentera och
analysera aktuell statistik om välfärd, arbets-
marknad, utbildning och befolkning. Tidskriften
är öppen för bidrag från experter såväl inom
som utanför SCB. Författarna svarar själva för
åsikter som framförs.

© 2010, Statistiska centralbyrån
Citera gärna men ange källan:
SCB:s tidskrift Välfärd

Redaktion

Alexandra Kopf Axelman 08-506 943 51
Chefredaktör

Susanne Ekholm 08-506 945 97
Anna Nyman 45 94
Hans Heggemann 019-17 68 10
Kenny Petersson 65 62
Peter Öberg 67 85

Åsa Westlund,
layout, diagram 08-506 949 15

Redaktionsråd

Stina Andersson, ansvarig utgivare
Eva Hagsten
Jack Hansson
Kjell Jansson
Anders Sundström
Martin Villner

Adress

Tidskriften Välfärd
Statistiska centralbyrån
Box 24300, 104 51 Stockholm
Fax: 08-506 947 72
E-post: tidskriften.valfard@scb.se
Webbplats: www.scb.se/valfard

Prenumerationer

SCB, Publikationstjänsten
701 89 Örebro
Tfn: 019-17 68 00
Fax: 019-17 64 44
E-post: publ@scb.se
Prenumerationspris 2010
helår (4 nummer): 350 kr
Lösnummer: 90 kr
exkl. moms

Omslagsfoto:
IStockphoto, Diego Cervo

Medlem i

**SVERIGES
TIDSKRIFT**

ISSN 1654-6710 (online)
ISSN 1651-6710 (print)
URN:NBN:SE:SCB-2010-A05T11003_pdf (pdf)

SCB Tryck Örebro, september 2010

Å andra sidan

Hur ska man mäta? Det är inte alltid så lätt att svara på. Vad som är rätt mått är ofta mer en fråga om politik än statistik. I artikeln om barnfattigdom visar vi två olika mått som föredras av olika politiska inriktning. Kurvorna visar två helt olika utvecklingar. Har barnen blivit fattigare eller fått det bättre? Och har någon tänkt på att fråga barnen? Jo – SCB så klart.

I STATISTIKSKOLAN ger vi ett exempel på två olika sätt att mäta ”tunga lyft” i yrkeslivet. De olika måtten visar två olika verkligheter och hur till synes små förändringar av frågor kan ge stora skillnader i resultat.

NÄR MAN VILL BESKRIVA NÅGOT SÄRSKILT med statistik kan det löna sig att tänka till. Genom att konstruera lokala arbetsmarknader med hjälp av statistik som redan finns, kan vi beskriva nya saker. För att hitta de som verkligen har problem att komma in på arbetsmarknaden har Olof Bäckman slagit ihop inkomsterna från tre år - så att inte de

som till exempel reser runt i Asien för sitt höga nöjes skull beskrivs som utanför.

SLUTLIGEN VILL JAG REKOMMENDERA ett diagram i artikeln om jobbytare, som jag har tittat fascinerat på under arbetet med det här numret. Diagrammet beskriver de som bytt både arbetsgivare och arbetsplats. Genom hela livet byter män jobb mer än kvinnor. Skillnaden är som allra störst under småbarnsåren. Är det här förklaringen till löneskillnaden mellan kvinnor och män? Ytterligare ett exempel på att nya sätt att mäta kan ge nya och oväntade resultat.

Alexandra Kopf Axelman
alexandra.kopf.axelman@scb.se

Innehåll

Fler män än kvinnor byter jobb.....	3
Gymnasieavhopp ökar risken att stå utan jobb.....	6
Fler pendlar till jobbet	8
Unga bor i storstan – äldre i glesbygd	10
Stora skillnader mellan kvinnor och män genom livet	12
De ekonomiskt utsatta barnen i Sverige blir fler – eller färre	14
Hur många barn får jag när jag blir stor.....	17
Världens befolkning ökar – men hur länge?	18
Fler söker asyl i Sverige	20
Som man frågar får man svar.....	22
Handla på nätet – enbart för unga och välutbildade?.....	24
Notiser	26
Baksidan: Stora skillnader i valdeltagande	

Nästa nummer utkommer i december 2010

Fler män än kvinnor byter jobb

Mellan 2007 och 2008 bytte mer än var tionde sysselsatt jobb. Jobbyte är mycket vanligare bland unga än bland äldre och män byter jobb i större utsträckning än kvinnor.

Av de 4,4 miljoner som var sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden hösten 2008 var det 3,5 miljoner som hade samma arbetsplats eller arbetsgivare som ett år tidigare. Var femte sysselsatt hade alltså antingen börjat arbeta eller bytt både arbetsplats och arbetsgivare. De som bytt både arbetsplats och arbetsgivare var 550 000 personer.

Mellan år 2007 och 2008 ökade sysselsättningen med 16 500 personer. Bakom denna relativt lilla förändring ligger förändringar på individnivå för 1,2 miljoner personer, som antingen bytt både arbetsplats och arbetsgivare, upphört att vara sysselsatta eller gått från att inte vara sysselsatta till att bli det.

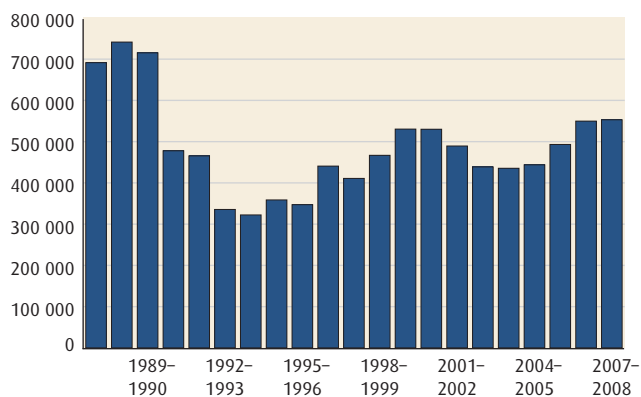
Rörligheten på arbetsmarknaden speglar i vilken takt arbetsmarknaden förändras och hur väl utbud och efterfrågan motsvarar varandra. En hög rörlighet är tecken på att arbetsmarknaden i sig förändras och att många av dem som vill eller tvingas byta arbete lyckas finna ett annat.

INOM POLITIKEN diskuteras ofta hur man bäst kan förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att på olika sätt underlätta rörlighet och anpassning mellan utbud och efterfrågan.

I den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) går rörlighet på arbetsmarknaden att identifiera som jobbyten bland de sysselsatta samt

Fler byter jobb under högkonjunkturer

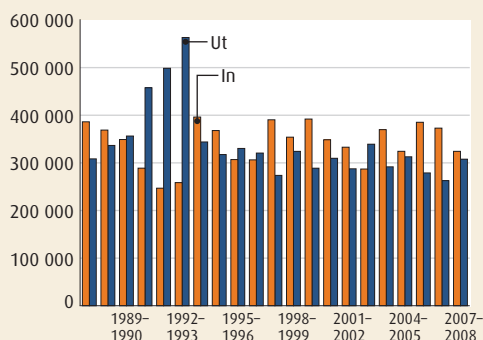
Antalet sysselsatta som bytt både arbetsplats och arbetsgivare de senaste 12 månaderna åren 1987–2008

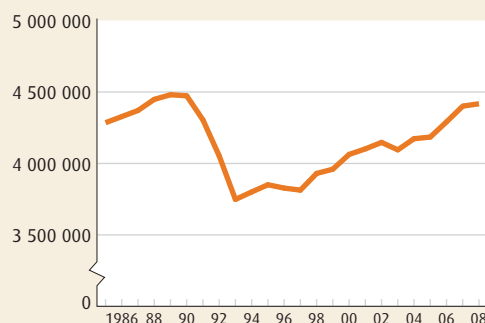
Mer än var tionde sysselsatt har bytt både arbetsplats och arbetsgivare det senaste året.

Många förlorade jobbet i det tidiga 90-talets konjunkturedgång

Antal personer som gått till, respektive från, sysselsättning jämfört med föregående år, 1987–2008

Antal sysselsatta i november, 1985–2008

Under början av 2000-talet var det fler som gick till sysselsättning än som upphörde att vara sysselsatta och den totala sysselsättningen ökade.

Interna byten av jobb eller arbetsuppgifter inom ett och samma företag eller organisation är inte medräknade då underlag för detta saknas. Om dessa skulle kunna inkluderas så skulle antalet jobbytare bli ännu högre.

Foto: Scott Dunlap

övergångar mellan att vara sysselsatt och att inte vara det. Ett jobbyte kan vara frivilligt eller påtvingat av nedläggning eller neddragning av sysselsättningen på ett företag. För att räknas som jobbytare i de här redovisade beräkningarna måste man bytt både arbetsgivare och arbetsplats. De som bytt jobb flera gånger under ett år har bara räknats en gång eftersom man bara jämför situationen för varje person mellan två tillfällen. Om ett företag endast byter organisationsnummer eller omorganiserar verksamheten så räknas detta inte som byte av jobb.

EN SAMMANSTÄLLNING över utvecklingen av antalet jobbytare sedan 1987 visar tydligt att konjunkturen är avgörande för utvecklingen. Under högkonjunkturåren 1987–1990 bytte cirka 700 000 individer jobb. Under åren 1993–1994, som var den djupaste konjunktursvackan, bytte 322 000 individer jobb. Åren 2006/2007 och 2007/2008 var jobbytarna 550 000 personer per år.

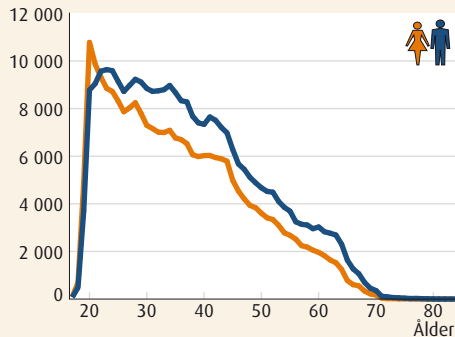
Utöver dem som byter arbete finns de som ”byter” från att inte haft något jobb tidigare till att ha det. Där finns en underliggande rörlighet varje år eftersom arbetskraften successivt byts ut. Bland de ungdomar födda i slutet av 1980-talet, som har påbörjat sitt inträde på arbetsmarknaden, finns ungefär 120 000 till 130 000 personer i varje årskull.

De sysselsatta ett år som gått från att inte vara sysselsatta föregående år är ungefär 300 000 personer samtidigt som nästan lika många upphört att vara sysselsatta. Skillnaden mellan grupperna speglar förändringen i sysselsättningen mellan två år. De som upphör att vara sysselsatta är normalt något färre eftersom antalet sysselsatta på lång sikt följer befolkningsutvecklingen.

Under perioden 1990 till 1993 minskade sysselsättningen med över 700 000 individer. Sedan följde en återhämtning och år 2008 var det 4,4 miljoner sysselsatta. Trots att befolkningsunderlaget ökat var antalet sysselsatta 2008 färre

Fler män än kvinnor byter arbete...

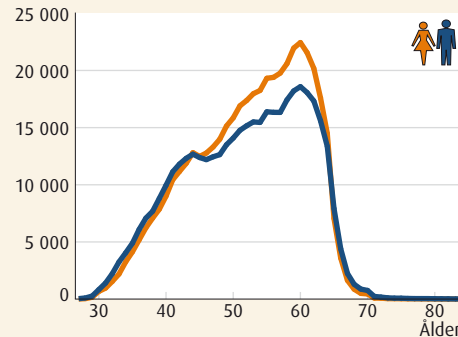
Antal sysselsatta 2008 som bytt både arbetsplats och arbetsgivare sedan 2007

Skillnaden mellan kvinnor och män är störst bland 35-åringar.

...och fler kvinnor än män stannar länge på samma arbetsplats

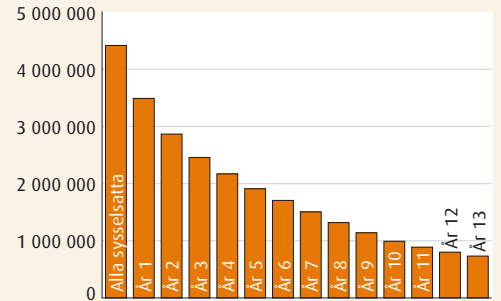
Antal sysselsatta 2008 som hade samma arbetsgivare 1997

Antalet sysselsatta som varit lång tid hos samma arbetsgivare är störst i de övre åldersgrupperna.

Länge hos samma arbetsgivare

Antal sysselsatta 2008 fördelade efter antal år de haft samma arbetsgivare

Cirka 1 miljon hade samma arbetsgivare 2008 som 10 år tidigare.

än under högkonjunkturåren 1989–1990.

År 2008 blev 324 000 individer sysselsatta från att inte ha varit det år 2007. De motsvarar 7 procent av de sysselsatta år 2008. Samtidigt gick 308 000 till att inte vara sysselsatta år 2008 från att ha varit det år 2007. De utgjorde 7 procent av de sysselsatta år 2007.

Jobbytare tillsammans med in- och utträde ur sysselsättning varierar mellan 1 miljon och 1,4 miljoner individer under tidsperioden. Jämförelser på individnivå mellan två år ger en helt annan bild än att bara studera den totala sysselsättningsförändringen.

VILKA BYTER JOBB? Mellan åren 2007 och 2008 bytte 553 000 individer jobb, vilket motsvarade 13 procent av de sysselsatta 2008. Av dem som bytte jobb var 55 procent män och 45 procent kvinnor.

Att byta jobb är vanligare ju yngre man är. Antalet jobbytare i en enskild årskull avtar med stigande ålder. Bland de yngsta är antalet jobbytare fler

för kvinnor än för män. Från och med 20 års ålder är förhållandet det omvända. Genom resten av yrkeslivet byter män jobb i större utsträckning än kvinnor. Allra störst är skillnaden mellan 30 och 40 år. Benägenheten att byta jobb minskar genom hela yrkeslivet, för både kvinnor och män. Åldersfördelningen mellan män och kvinnor ser totalt sett ganska lika ut. För båda könen är ungefär 50 procent av jobbytarna i åldern 17–35 år.

Andelen jobbytare är något lägre för personer som inte har gymnasial eller eftergymnasial utbildning. Många av dessa är äldre så till viss del förklaras skillnaden av att rörligheten generellt sett är lägre i de äldre åldersgrupperna.

SOM MOTPOL TILL FLYTTARNA kan man se den grupp som inte bytt jobb under lång tid. Av de 4,4 miljoner som var sysselsatta år 2008 var det 889 000 som hade samma arbetsgivare år 2008 som de hade år 1997. En person av fem eller 20 procent av de sysselsatta hade alltså ar-

betat 12 år eller mer hos samma arbetsgivare. Åldersfördelningen är i huvudsak den omvända jämfört med jobbytarna. Ju äldre man är desto vanligare är det att man varit lång tid hos samma arbetsgivare. Andelen kvinnor är 52 procent. Att jämförelsen begränsas till dem som haft samma arbetsgivare i strikt juridisk mening kan bidra till att förklara skillnaden mellan könen. Män arbetar i högre grad i privat sektor där det är vanligare att verksamheter byter ägare. Därför är det troligt att fler män som reellt sett stannat kvar på samma arbetsplats inte har räknats med. ●

FAKTA

Artikeln är baserad på SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). RAMS är ett totalregister och grundar sig på alla kontrolluppgifter från arbetsgivare samt deklARATIONER för egna företagare.

Författare

Jan Andersson
arbetar med registerbaserad arbetsmarknadsstatistik på SCB
tfn: 019-17 65 15
e-post: jan.andersson@scb.se

Gymnasieavhopp ökar risken att

Bland dem som aldrig börjat gymnasiet eller som hoppat av det individuella programmet är många utan anknäpning till arbetsmarknaden åtta år senare. För avhoppare från andra gymnasieutbildningar har det gått betydligt bättre på arbetsmarknaden.

Unga vuxna som står utanför arbetsmarknaden löper betydligt högre risk att stå utanför arbetsmarknaden ända upp i medelåldern, visar forskning. Det kan alltså ha betydelse långt senare i livet att ungdomar fullföljer sin gymnasieutbildning. Att fler fullföljer gymnasiet, inte minst de som börjar på det individuella programmet, skulle ge bättre framtidsutsikter för ungdomar som annars riskerar att få väldigt svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

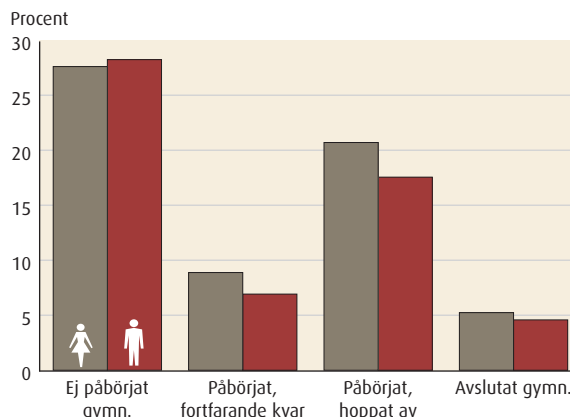
Sedan mitten på 1990-talet har genomströmningen på gymnasiet varit stabil. Av dem som påbörjar gymnasiet ett visst år hoppar ungefär 20 till 25 procent av. Andelen avhopp ökade något när den nya gymnasieskolan infördes. Men då

också intagningen ökade har andelen 24-åringar utan gymnasieutbildning hållit sig stabil. Gymnasiereformen medförde att alla utbildningar blev treåriga och att även yrkesutbildningarna numera ger behörighet till högskolan. Det här innebar att andelen unga vuxna med minst treårig gymnasieutbildning fördubblades inom loppet av 7–8 år. Sedan början av 1990-talet har utbildningsnivån bland unga vuxna alltså ökat.

FÖR ATT FÅ EN BILD av den betydelse gymnasieskolan har för chanserna på arbetsmarknaden följer vi upp de grundskoleelever som gick ut nian 1998. Först tittar vi på hur det hade gått för dem i gymnasieskolan fyra år senare. Ytterligare fyra

Många utan gymnasieutbildning är utan jobb åtta år senare

Andel kvinnor och män som varken arbetade eller studerade 2006 bland dem som gick ut grundskolan 1998 uppdelade efter deras gymnasiestatus 2002

De som hoppat av det individuella programmet har sämre utsikter på arbetsmarknaden än gruppen avhoppare som helhet.

år senare, det vill säga 2006, undersöker vi deras ställning på arbetsmarknaden genom att titta på andelen som varken arbetar eller studerar.

Med uppgifter om olika inkomstslag i SCB:s inkomstdata-bas LISA kategoriseras individer utifrån vilken typ av försörjning som dominerat under vart och ett av tre på varandra följande år. Den kategori man hamnar i 2006 baseras alltså på inkomstuppgifter från 2004, 2005 och 2006. Detta ger en stabilitet i kategorierna som gör att till exempel tillfälliga inkomstbortfall inte får så stort genomslag i definitionerna. Detta är särskilt viktigt när man analyserar ungdomar som varken arbetar eller studerar. Av olika naturliga skäl, som till exempel utlandsvistelser, kan de vara nästan helt utan inkomster ett enskilt år utan att de för den sakens skull befinner sig i något slags utanförskap.

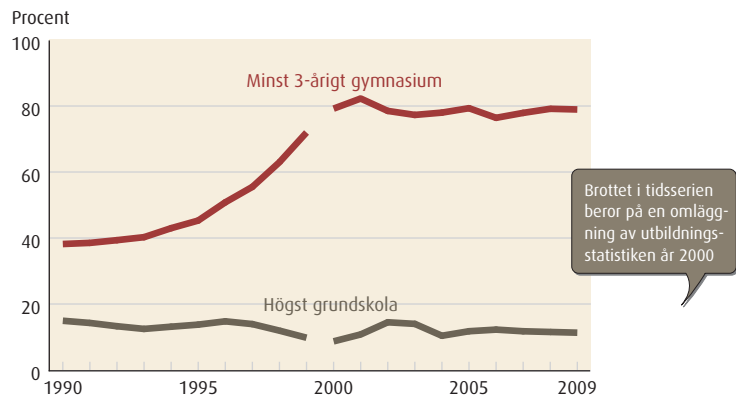
STÖRST RISK att hamna utanför arbetsmarknaden har de

som aldrig började gymnasiet. Detta är en mycket liten grupp och ungefär hälften av dem står utanför arbetsmarknaden av hälsoskäl. Avhopparna är å andra sidan en desto större grupp och där står ungefär var femte person utanför arbetsmarknaden åtta år efter grundskoleexamen. Detta kan jämföras med dem som gick ut gymnasiet där ungefär var 20:e hade hamnat utanför.

Att redovisa avhopparna som en grupp döljer stora skillnader inom gruppen. I varje årskull är det 7–10 procent som börjar på det individuella programmet. Syftet med individuella programmet är att förbereda elever med särskilt utbildningsbehov för ett nationellt program. En närmare granskning av data visar att bland dem som hoppar av från det individuella programmet hamnar 25–30 procent utanför arbetsmarknaden, vilket är samma nivå som för dem som aldrig påbörjat gymnasiet.

Gymnasiereformen har gett en stor ökning av 24-åringar med treårigt gymnasium

Andelen 24-åringar med högst grundskola och med minst treårig gymnasieutbildning

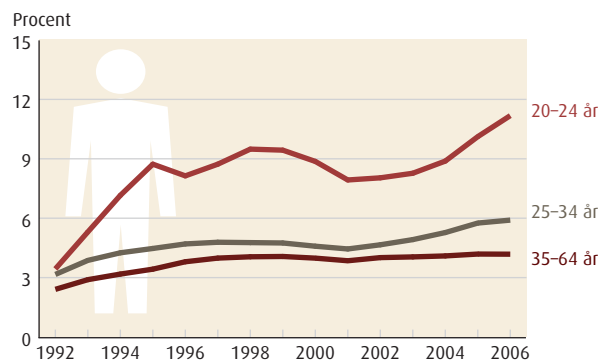
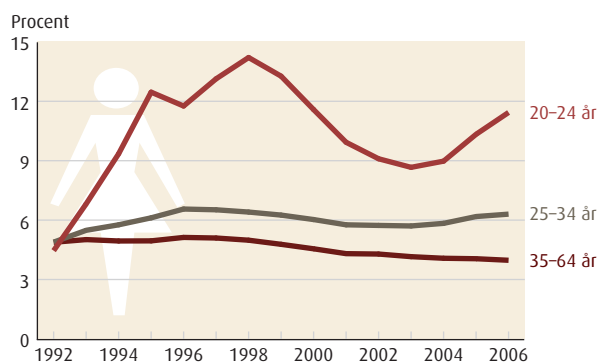

Andelen elever med bara grundskoleutbildning är ganska oförändrad under 90- och 00-talet. Däremot har andelen med minst tre år i gymnasieskolan ökat kraftigt på grund av gymnasiereformen.

stå utan jobb

90-talskrisen påverkade unga kvinnor mest

Andel kvinnor respektive män i tre åldersgrupper som varken arbetar eller studerar

Bland dem som hoppar av en studieförberedande utbildning är det cirka 12 procent som varken arbetar eller studerar 2006. Genomströmningen på det individuella programmet är dessutom väldigt dålig; cirka 75 procent hoppar av sin utbildning. Här finns alltså en stor potential till förbättringar.

FÖR INDIVIDEN har alltså en gymnasieexamen stor betydelse för chanserna på arbetsmarknaden. På samhällsnivå ser det däremot något annorlunda ut. Särskilt för unga kvinnor innebär 1990-talskrisen en kraftig ökning av andelen som varken arbetar eller studerar. Under återhämtningsåren minskar

andelen, återigen kraftigast för kvinnor. Därefter ser vi en ny ökning. Summan av alla dessa svängningar är dels att nivån är betydligt högre vid mätperiodens slut än vid dess början och dels att kvinnor och män ligger på samma nivå, vilket inte var fallet tidigare.

På samhällsnivå finner vi alltså betydligt större svängningar i ungdomars arbetsmarknadsanknytning än i genomströmningen på gymnasieskolan. Här har troligen konjunkturen och arbetsmarknadens sätt att fungera i övrigt större betydelse för hur stor risk det är för ungdomar att hamna utanför arbetsmarknaden. ●

Lästips

Social Rapport 2010.
Stockholm: Socialstyrelsen

Ungas framtidsvägar. Möjligheter och utmaningar. Agoras Årsbok 2006. Jonas Olofsson och Anna Thoursie (red.)

Författare

Olof Bäckman arbetar som forskare på Institutet för framtidsstudier och på Institutet för social forskning vid Stockholms universitet
tfn: 08-402 12 18
e-post: olof.backman@framtidssstudier.se

Fler pendlar till jobbet

1,4 miljoner personer arbetspendlar över en kommungräns. Sundbyberg har störst andel arbetspendlare. Där pendlar fyra femtedelar av den sysselsatta befolkningen.

SCB grupperar kommuner till lokala arbetsmarknader för att redovisa statistik som belyser arbetsmarknaden i regioner som i praktiken har en gemensam arbetsmarknad. Två eller flera kommuner anses tillhöra samma lokala arbetsmarknad om en betydande andel av de som bor i en av kommunerna arbetar i en annan.

Under åren har arbetspendlingen mellan kommuner ökat och följderna har blivit att kommuner som tidigare räknades som självständiga arbetsmarknader nu ingår i en större regional arbetsmarknad.

På 20 år har de lokala arbetsmarknaderna minskat med 36 stycken. I den första officiella indelningen som gjordes avseende statistik för 1988 fanns 111 lokala arbetsmarknader. I den senaste indelningen, som avser 2008, hade antalet minskat till 75.

400 000 fler personer arbetspendlade till en annan kommun 2008 än 1998. Idag arbetspendlar 1,4 miljoner personer, vilket nästan är en tredjedel av samtliga förvärvsarbetande.

DEN KOMMUN som har störst andel utpendlare är Sundbyberg, där 80 procent av den förvärvsarbetande befolkningen arbetade i en annan kommun år 2008. Samtidigt var det mer än 80 procent av dem som arbetade i Sundbyberg som bodde i en annan kommun.

Foto: Sebastien Cote

ANTALET KVINNOR som arbetspendlar till en annan kommun har ökat med 44 procent från 1988 till 2008. Antalet män som pendlar till en annan kommun har under samma tidsperiod ökat med 28 procent. Trots den snabbare ökningen för kvinnor utgör männen nästan 60 procent av alla som pendlar över kommungränser. Eftersom männen utgör ungefär 52 procent av de sysselsatta är det alltså jämförelsevis vanligare att män arbetspendlar till en annan kommun än att kvinnor gör det.

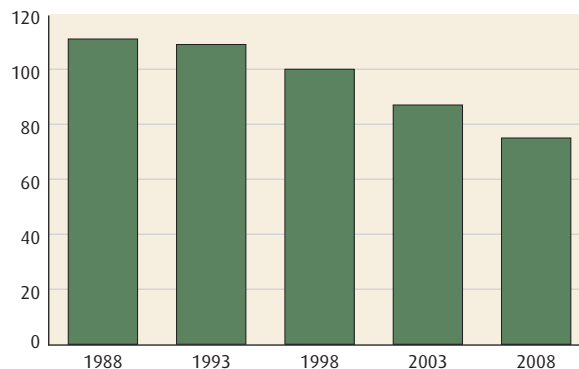
En anledning till att kvinnorna pendlar i mindre utsträckning än männen kan vara att de är sysselsatta i andra branscher och sektorer. Av de förvärvsarbetande kvinnorna finns 55 procent i privat sektor och således 45 procent i offentlig sektor. Av de förvärvsarbetande männen finns 86 procent

i privat sektor. Arbetsställen inom offentlig sektor såsom förskolor, skolor och vårdcentraler finns i varje kommun och gör det möjligt för de flesta kvinnorna i dessa branscher

att jobba i bostadskommunen. Av kvinnorna som jobbade i offentlig sektor pendlade 24 procent. Det kan jämföras med 33 procent för kvinnorna i privat sektor, vilket nästan är

Fler arbetspendlar mellan kommuner och lokala arbetsmarknader växer samman

Antal lokala arbetsmarknader 1988-2008

Antalet lokala arbetsmarknader har minskat till följd av ökad arbetspendling mellan kommuner.

i nivå med de förvärvsarbetande männen, där 35 procent var pendlare.

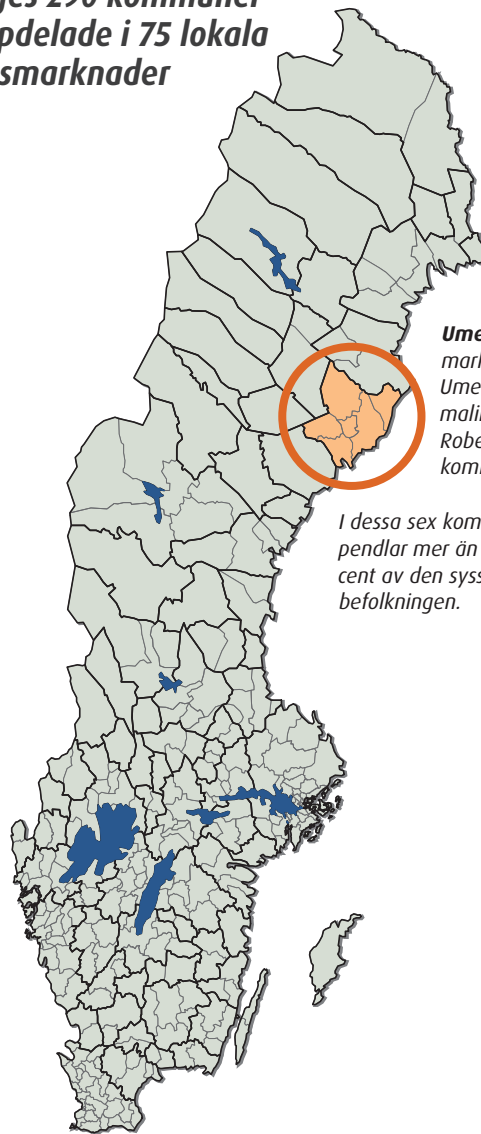
DEN BEFOLKNINGSMÄSSIGT största lokala arbetsmarknaden är Stockholm-Solna med 2,3 miljoner invånare följt av Malmö-Lunds och Göteborgs lokala arbetsmarknader med cirka en miljon invånare vardera. De minsta lokala arbetsmarknaderna finns i Sorsele, Dorotea och Arjeplog i Norrlands inland, med cirka 3 000 invånare vardera.

SKILLNADERNA i de lokala arbetsmarknadernas storlek har betydelse för deras förutsättningar och sätt att fungera. Under perioden 1990–2008 har till exempel sysselsättningen utvecklats olika i de olika regionerna.

Alla regioner hade en kraftig nedgång i sysselsättningen under den ekonomiska recessionen 1991–1993. Därefter skedde en återhämtning i de tre största lokala arbetsmarknaderna, Stockholm-Solna, Göteborg och Malmö-Lund. I samtliga tre storstadsregioner var antalet förvärvsarbetande större 2008 än 1990. I övriga regioner har sysselsättningen inte återhämtat sig till 1990 års nivåer. Längst kvar att nå upp till 1990-års nivå har de minsta lokala arbetsmarknaderna, där det inte skett någon återhämtning i antalet sysselsatta efter 90-talskrisen.

För riket som helhet var antalet sysselsatta år 2008 i stort sett lika många som 1990. Skillnaderna mellan regionerna speglar en snabbare befolkningstillväxt i storstadsregionerna, där förändringar på arbetsmarknaden är en viktig bakomliggande förklaringsfaktor. ●

Sveriges 290 kommuner är uppdelade i 75 lokala arbetsmarknader

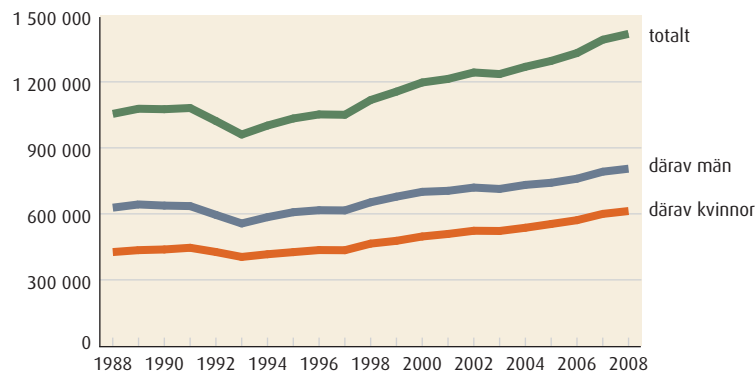

Umeås lokala arbetsmarknad består utöver Umeås kommun av Nordmaling, Bjurholm, Vindeln, Robertsfors och Vännäs kommuner.

I dessa sex kommuner pendlar mer än 20 procent av den sysselsatta befolkningen.

Var tredje sysselsatt arbetar utanför hemkommunen

Antalet personer som arbetspendlat till arbete utanför hemkommunen åren 1988–2008

Fler män än kvinnor pendlar till en arbetsplats utanför hemkommunen.

FAKTA

SCB konstruerar lokala arbetsmarknader för att beskriva regioner som har en gemensam arbetsmarknad.

Kommunerna är de minsta byggen vid indelning i lokala arbetsmarknader. Varje lokal arbetsmarknad består av en eller flera kommuner. I ett första steg bestämmer vi om en kommun utgör ett lokalt centrum eller inte. För att vi ska betrakta en kommun som ett lokalt centrum gäller i huvudsak att utpendlingen från kommunen inte är större än 20 procent.

I ett andra steg hänför vi de återstående kommunerna till något av de lokala centra. Huvudregeln är att vi för de kommunerna till det lokala centrum vilken de har den största pendlingen till. På så sätt får vi fullständiga lokala arbetsmarknader, som består av ett lokalt centrum och en eller flera andra kommuner.

Lästips

Lokala arbetsmarknader – egenskaper, utveckling och funktion

www.scb.se/rams

Författare

Maria Häkansson

arbetar med registerbaserad arbetsmarknadsstatistik på SCB
tfn: 019-17 66 82
e-post: maria.hakansson@scb.se

Unga bor i storstan – äldre i glesbygd

Förortskommunerna har haft den största befolkningstillväxten under de senaste 40 åren. Sedan år 1970 har befolkningen ökat med 71 procent. Samtidigt har befolkningen i glesbygdskommunerna minskat med 20 procent. Jämfört med andra kommungrupper har storstäderna den högsta andelen i arbetsför ålder, medan högst andel äldre finns i glesbygdskommunerna.

Foto: Marcus Lindström

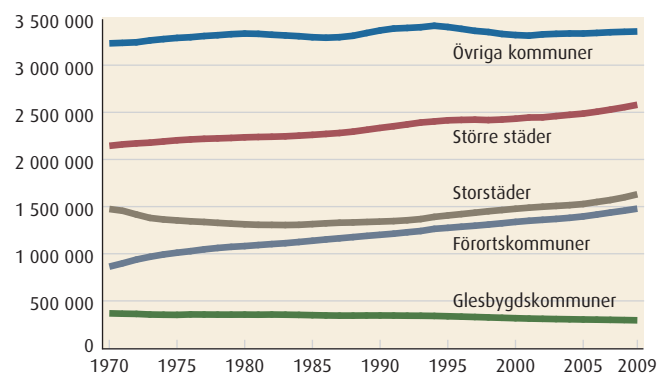
Mellan åren 1970 och 2009 har folkmängden i Sverige ökat från 8,1 miljoner till 9,3 miljoner, men befolkningsutvecklingen har sett olika ut i olika typer av kommuner.

I STORSTÄDERNA Stockholm, Göteborg och Malmö minskade befolkningen under 1970-talet och början av 1980-talet. Sedan år 1983 har den ökat, främst på grund av invandringen. Den minskande befolkningen i början av perioden berodde på att utflyttningen, främst till övriga landet, var större än inflyttningen. Stora födelseöverskott, att antalet födda är fler än antalet avlidna, har också bidragit till att befolkningen ökat under 2000-talet. Sett över hela perioden 1970–2009 har befolkningen i storstäderna ökat med 11 procent, och uppgick år 2009 till drygt 1,6 miljoner.

FÖRORTSKOMMUNERNA har haft den största befolkningsökning-

Befolkningen minskar i glesbygdskommunerna

Befolkningsutveckling år 1970–2009 i olika kommungrupper

Befolkningen i glesbygdskommunerna har minskat sedan år 1970, medan befolkningen i övriga kommungrupper har ökat.

en under de senaste 40 åren. Invånarantalet där har ökat med 71 procent. Nära 1,5 miljoner personer bodde år 2009 i en förort till Stockholm, Malmö eller Göteborg. De främsta orsakerna till ökningen är stora födelseöverskott och att den inrikes inflyttningen ofta varit betydligt större än utflyttningen.

DE STÖRRE STÄDERNA utanför storstäderna har haft en jämn befolkningsökning under de senaste 40 åren, och har totalt ökat sin befolkning med 20 procent. Idag bor drygt 2,5 miljoner personer i en större stad. Födelseöverskott och ibland ett positivt inflyttningsnetto, på senare år framförallt invand-

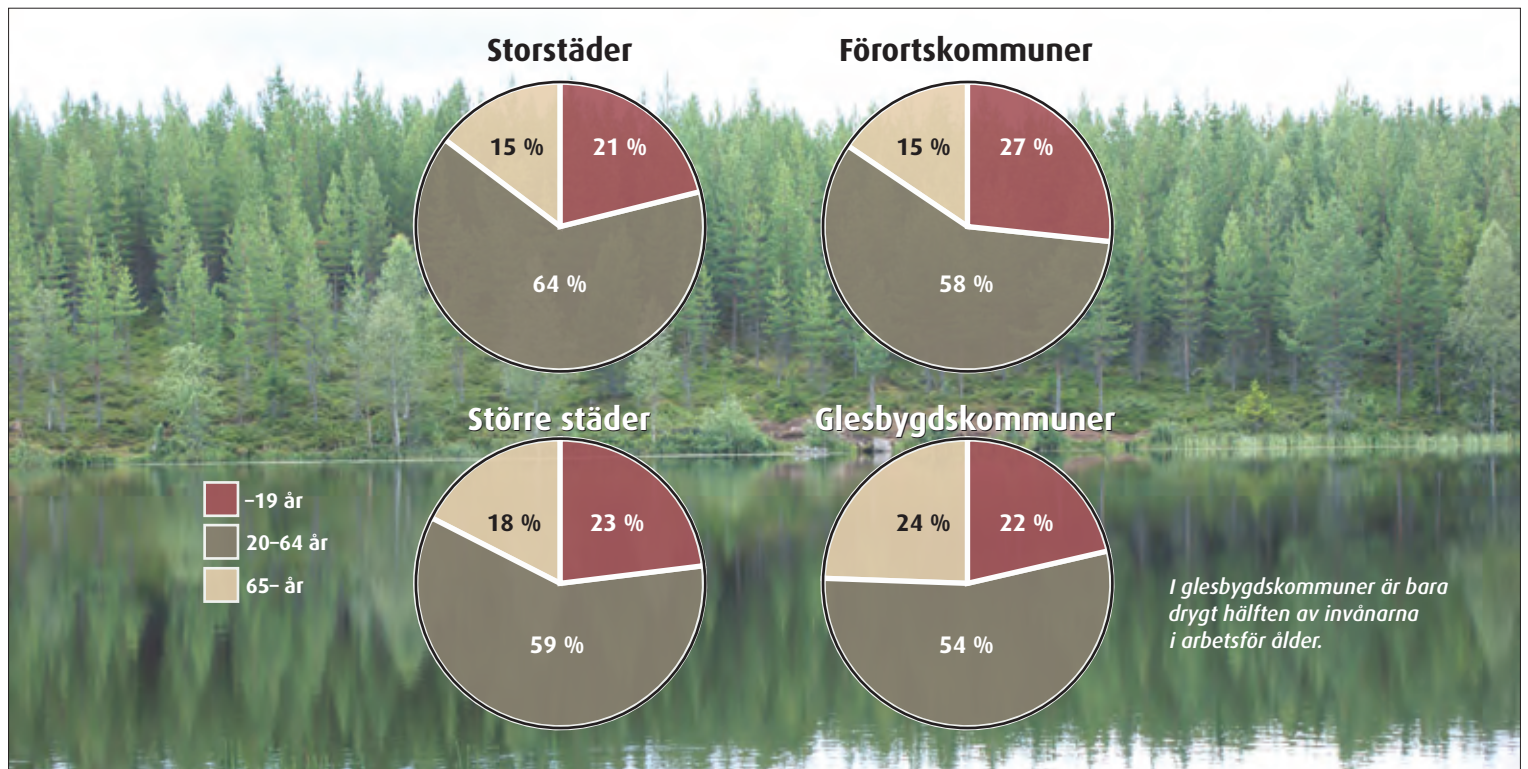
ring, är orsakerna till de större städernas ökande befolkning.

I GLESBYGDSKOMMUNERNA har befolkningsutvecklingen mestadels varit på nedåtgående. Mellan åren 1970 och 2009 minskade invånarantalet med 20 procent och numera bor knappt 300 000 personer i en glesbygdskommun. De främsta orsakerna till minskningen är ett negativt födelsenetto – antalet avlidna har varit större än antalet födda under alla åren – och att utflyttningen till övriga Sverige varit större än inflyttningen varje år sedan början av 1980-talet.

DET ÄR INTE BARA befolkningsutvecklingen, utan även befolkningens åldersstruktur, som skiljer sig åt mellan olika typer av kommuner. I storstäderna har andelen i arbetsför ålder (20–64 år) sakta ökat sedan början av 1990-talet. Storstäderna har idag den hög-

Hög andel äldre i glesbygdskommunerna

Befolkningsstrukturen år 2009 i olika kommungrupper

sta andelen 20–64-åringar, 64 procent. Däremot har storstäderna en förhållandevis låg andel barn och ungdomar, 21 procent, respektive äldre, 15 procent. Då har ändå andelen barn och ungdomar i storstäderna ökat något sedan mitten av 1980-talet då den var som lägst. Andelen personer som är 65 år eller äldre har minskat i storstäderna under senare år och ligger idag på samma nivå som år 1970.

DEN HÖGSTA ANDELEN barn och ungdomar finns i förortskommunerna, där 27 procent av befolkningen är yngre än 20 år. Detta är ändå en minskning sedan början av 1970-talet, då var tredje invånare i förorterna var under 20 år.

Att andelen barn och ungdomar har minskat i alla kommungrupper beror på att antalet yngre i befolkningen varit ganska konstant under de senaste 40 åren, medan antalet i

åldrarna 20–64 år respektive 65 år eller äldre har ökat. Andelen av befolkningen som är barn och ungdomar blir alltså lägre.

I förortskommunerna har även andelen 20–64-åringar minskat och var 58 procent år 2009. Andelen som är 65 år eller äldre har sedan början av 1970-talet ökat mest, med 7 procentenheter, i förorterna och i glesbygdskommunerna. I början av 1970-talet var andelen äldre i förortskommunerna endast 8 procent, så andelen är fortfarande låg jämfört med andra kommungrupper.

GLESBYGDSKOMMUNERNA har, liksom storstäderna, en förhållandevis låg andel barn och ungdomar. Det är i glesbygdskommunerna som andelen unga minskat kraftigast sedan 1970, från 28 till 22 procent. Även andelen 20–64-åringar är lägre i glesbygdskommunerna än i andra kommungrupper. Efter att ha minskat under

1970- och 1980-talen, har andelen dock legat stabilt på 54 procent efter det. Däremot är andelen av befolkningen som är 65 år eller äldre avsevärt högre i glesbygdskommunerna än i andra kommungrupper. Andelen var förhållandevis hög redan år 1970 men har ökat och uppgick år 2009 till 24 procent, jämfört med 15–18 procent i övriga kommungrupper.

BEFOLKNINGSSTRUKTUREN i de större städerna utanför storstäderna kan beskrivas som någorlunda representativ för hela landet. Under de senaste 40 åren har andelen barn och ungdomar minskat, andelen 65 år eller äldre ökat och andelen 20–64 år varit rätt konstant. År 2009 var 23 procent av de större städernas befolkning 19 år eller yngre, 59 procent 20–64 år och 18 procent 65 år eller äldre.

KVINNOR OCH MÄN uppvisar samma mönster i åldersstruktur för

Indelningen i olika kommungrupper baseras på Sveriges kommuner och landstings (SKL) kommungruppsindelning från 2005 www.skl.se

olika kommungrupper. Andelen män är dock genomgående 1–2 procentenheter högre än andelen kvinnor bland barn och ungdomar, medan andelen kvinnor 65 år eller äldre genomgående är 4–6 procentenheter högre än andelen män. I glesbygdskommunerna var 27 procent av den kvinnliga befolkningen 65 år eller äldre år 2009.

Författare

Anders Karlsson
arbetar med befolkningsstatistik på SCB
tfn: 019-17 63 07
e-post: anders.karlsson@scb.se

Stora skillnader mellan kvinnor och

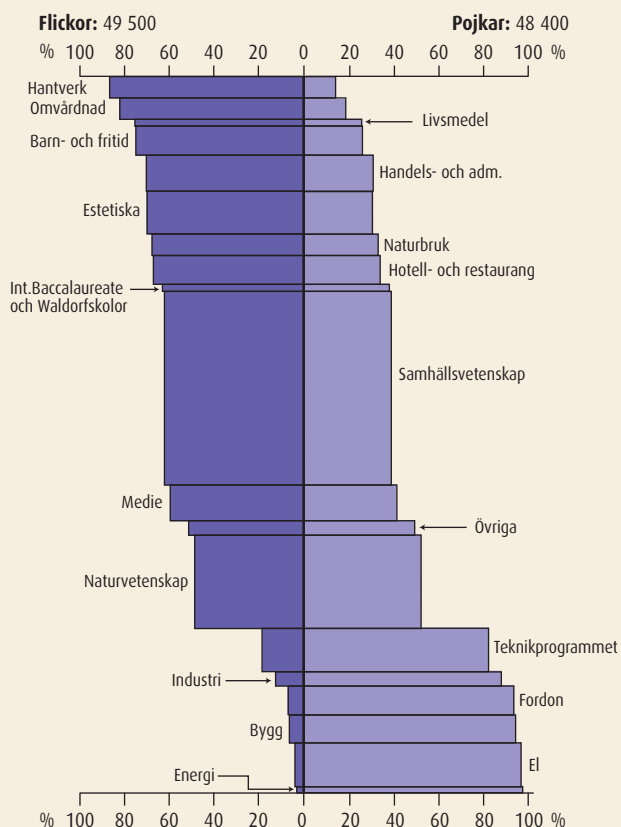
Ojämn könsfördelning finns inom många områden i alla livets faser. Här ger vi några exempel från skolan, yrkeslivet och pensionen.

Flickor lär sig hantverk och omvårdnad – pojkar el och bygg

Redan i gymnasieskolan skiljer sig flickors och pojkars val av program markant. Läsåret 2008/2009 examinerades endast var femte flicka och var femte pojke från ett program med en jämn könsfördelning.

På de mest flickdominerade programmen, hantverk och omvårdnad, var ungefär var sjunde examinerad elev pojke. På de mest pojkdominerade programmen, energi, el, bygg och fordon var endast var tjugonde examinerad elev flicka.

Avgångna från gymnasieskolan efter program 2008/09 Antal och könsfördelning (%)

Källa: Avgångna från gymnasieskolan, Skolverket

Staplarnas höjd är proportionella mot antalet elever i varje program.

Inom privat sektor har kvinnor 93 procent av mäns lön

Skillnaderna i lön är inte lika stora i alla sektorer på arbetsmarknaden. Efter standardvägning, som är en metod som tar hänsyn till skillnader i ålder, yrke, utbildning och arbetstid, är skillnaden minst inom kommunerna, där kvinnor har 99 procent av mäns lön, och störst i privata sektorn där kvinnor har 93 procent av mäns lön.

Kvinnors lön i procent av mäns lön efter sektor, 2009

Sektor	Ej standardvägd	Standardvägd
Kommuner	93	99
Landsting	73	95
Staten	89	94
Privat	87	93
Samtliga sektorer	85	94

Källa: Lönestrukturstatistik, Medlingsinstitutet

Ju fler kvinnor som finns i ett yrke desto lägre är lönen

Män har högre medellön än kvinnor i alla de tio största yrkesgrupperna på arbetsmarknaden. I yrkesgruppen företagsekonomer, marknadsförare och personaltjänstemän är medellönen cirka 9 000 kronor högre för män än för kvinnor. I en av de tio yrkesgrupperna har kvinnor och män ungefär samma lön. Det är i gruppen vård- och omsorgspersonal där det dock skiljer 100 kronor till kvinnors nackdel.

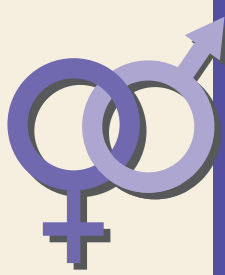
Medellön i de tio största yrkesgrupperna 2008 Månadslön i 1 000-tal kronor

Källa: Lönestrukturstatistik, Medlingsinstitutet

Lönerna är omräknade till heltidslön.

män genom livet

70 procent jobbar i yrken med ojämn könsfördelning

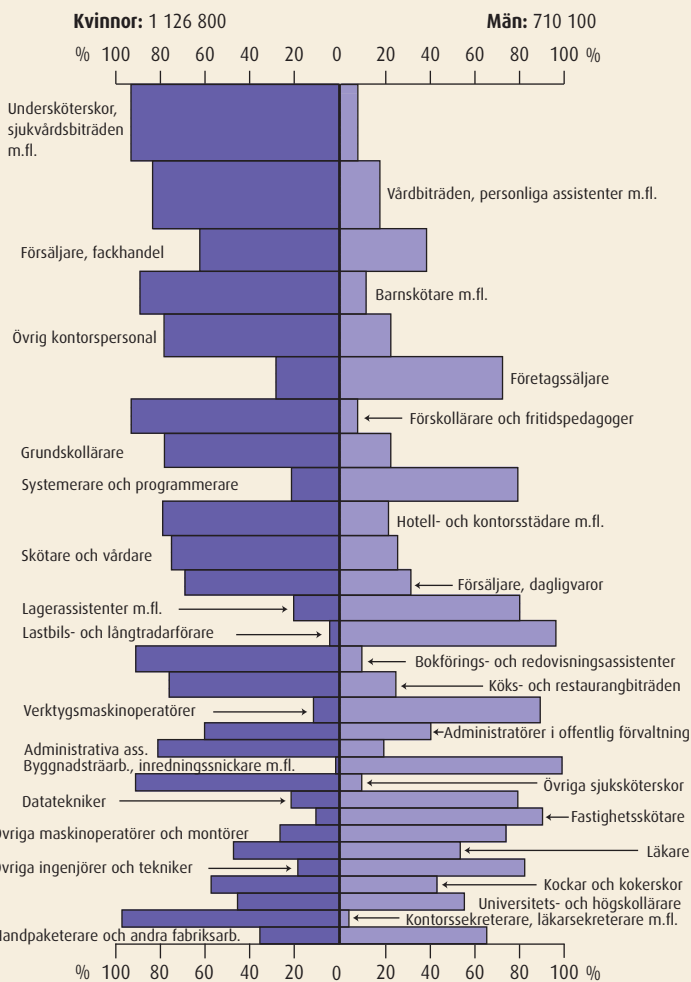
Arbetsmarknaden är starkt könsuppdelad. I de 30 största yrkena av totalt drygt 350 yrken arbetar nästan 60 procent av kvinnorna och 35 procent av männen.

I det största yrket, undersköterskor och sjukvårdsbiträden, är drygt 90 procent kvinnor. Av de 30 största yrkena har endast fyra en jämn könsfördelning. Dessa yrken är läkare, universitets- och högskolelärare, kokkar och kokerskor samt administratörer i offentlig förvaltning.

På hela arbetsmarknaden är det endast 14 procent av kvinnorna och 12 procent av männen som arbetar i yrken med jämn könsfördelning. Mer än 70 procent av kvinnorna finns i kvinnodominerade yrken och 70 procent av männen finns i mansdominerade yrken.

De 30 största yrkena 2008

Antal och könsfördelning (%) ordnade efter antal personer i yrket

Källa: Yrkesregistret, SCB

Staplarnas höjd är proportionella mot antalet personer i varje yrke.

FAKTA

Jämn könsfördelning innebär att andelen kvinnor respektive män i en grupp är 40–60 % eller jämnare.

Kvinn-/flickdominerad innebär att mer än 60 procent är kvinnor/flickor i en grupp.

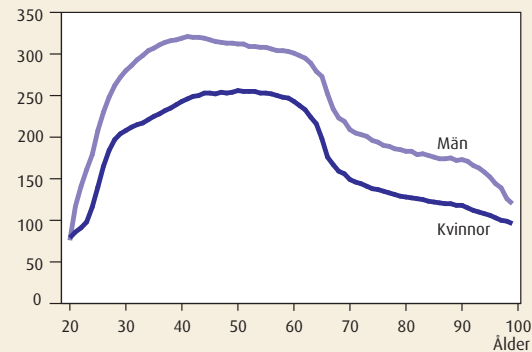
Mans-/pojkdominerad innebär att mer än 60 procent är män/pojkar i en grupp.

Inkomstskillnaderna varar livet ut

Kvinnor arbetar i yrken med lägre lön och kvinnor arbetar deltid mer än män. Som en följd av det har kvinnor också lägre inkomster både under det yrkesaktiva livet och som pensionärer. Det är bara i 20-årsåldern som kvinnor och män har lika stora inkomster. Efter utbildning och etablering på arbetsmarknaden ökar inkomstskillnaderna snabbt. Störst är de i 35-årsåldern då det skiljer drygt 80 000 kronor i årsinkomst. För personer i 70-årsåldern är skillnaden cirka 60 000 kronor.

Sammanräknad förvärvsinkomst för personer i åldern 20 år och äldre, efter ålder, 2008

Medianinkomst i 1 000-tal kronor

Diagrammet visar inte inkomstutvecklingen över livscykel, utan den medianinkomst som individerna i varje åldersgrupp hade år 2008.

Källa: Inkomst- och taxeringsregistret, SCB

Sammanräknad förvärvsinkomst är skattepliktiga inkomster exklusive kapitalinkomster.

Författare

Lena Bernhardt

arbetar med jämställdhetsstatistik på SCB
tfn: 019-17 65 27
e-post: lena.bernhardt@scb.se

De ekonomiskt utsatta barnen

Mätt med EU:s relativa mått ökar antalet barn i Sverige som riskerar att vara ekonomiskt utsatta. Med den fasta nivån för låg inkomststandard som ibland används i Sverige minskar däremot antalet ekonomiskt utsatta barn.

Ordet fattig används ofta i beskrivningar av de personer i samhället som har lägst ekonomisk standard. Rubriker som "Andelen fattiga ökar" eller "Allt fler lever under fattigdomstrecket" är inte ovanliga. Mer korrekt är att säga att dessa personer riskerar att vara ekonomiskt utsatta.

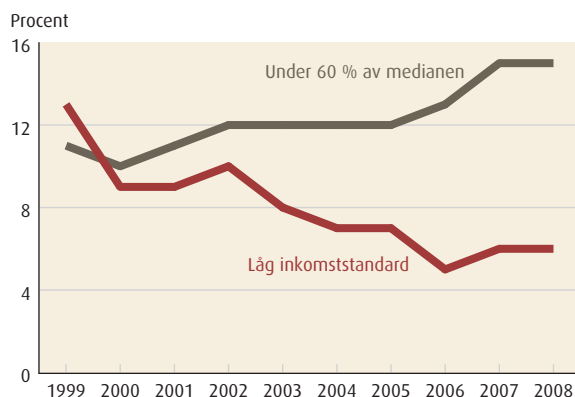
EKONOMISK UTSATTHET kan mätas på olika sätt. EU har ett officiellt mått som är relativt. Detta mått innebär, lite förenklat, att den som har en disponibel inkomst som är lägre än 60 procent av medianinkomsten

i landet riskerar ekonomisk utsatthet. I Sverige har denna andel ökat under 2000-talet från drygt 8 procent av befolkningen till drygt 13 procent. Också bland barn har andelen ökat under 2000-talet; från 11 procent till 15 procent. EU:s mått är relevant eftersom ett barns levnadsvillkor till stor del avgörs av barnets ekonomiska standard i förhållande till den ekonomiska standarden för andra barn i landet.

Att allt fler barn relativt sett är ekonomiskt utsatta beror dock inte på att hushållen som har de lägsta inkomsterna har fått minskade inkomster. De disponibla inkomsterna har ökat också i de lägre inkomstskikten. Förklaringen till att andelen ekonomiskt utsatta enligt EU:s definition ändå har ökat är att inkomstökningarna har varit större i de högre inkomstskikten. Därmed har

Två mått med motsatt utveckling

Andelen barn 0–17 år som lever i hushåll med låg inkomststandard respektive hushåll med en disponibel inkomst per konsumtionsenhet under 60 procent av medianen, åren 1999–2008

Källa: Hushållens ekonomi (HEK), SCB

inkomstspridningen ökat och fler har hamnat under nivån 60 procent av medianinkomsten.

OM MAN ISTÄLLET vill använda ett absolut mått väljer man en fast

nivå för ekonomisk utsatthet, en nivå som inte påverkas av hur den ekonomiska standarden utvecklas i befolkningen. Ett sådant mått är låg inkomststandard. I motsats till EU:s relativa mått har utvecklingen för det fasta måttet under 2000-talet gått mot att färre barn lever med en låg inkomststandard.

UNGEFÄR 280 000 BARN, eller 15 procent av barnen i Sverige, levde år 2008 i en familj som enligt EU:s definition riskerade att vara ekonomiskt utsatt. Denna risk varierar mellan olika typer av familjer. Exempelvis är vart tredje barn till ensamstående föräldrar ekonomiskt utsatt jämfört med vart tionde barn till sammanboende föräldrar. Störst risk att vara ekonomiskt utsatta är barn vars föräldrar saknar arbete. En svag anknytning till arbetsmarknaden är också en förklaring till att nästan vartannat barn med utländsk bakgrund är ekonomiskt utsatt medan det bland

Foto: Linda Kloosterhof

i Sverige blir fler – eller färre

Barn med utländsk bakgrund riskerar ekonomisk utsatthet

Andelen barn 0–17 år i olika typer av hushåll som riskerar att vara ekonomiskt utsatta med respektive utan behovsprövade bidrag, år 2008, procent

	Med bidrag	Utan bidrag
Samtliga barn	15	17
Barn till sammanboende föräldrar	11	12
Barn till ensamstående föräldrar	32	41
Barn med minst en förälder över 30 år	14	16
Barn med föräldrar under 30 år	29	38
Barn med utländsk bakgrund	45	47
Barn med svensk bakgrund	10	12
Barn i familjer med många barn*	35	42
Barn i familjer med få barn	10	11
Barn till förälder med eftergymnasial utbildning	10	10
Barn till förälder med gymnasial utbildning	17	20
Barn till förälder med förgymnasial utbildning	51	60
Barn i familjer där ingen förälder arbetar heltid	58	66
Barn i familjer där någon förälder arbetar heltid	7	7

Källa: Hushållens ekonomi (HEK), SCB

* Många barn betyder att ensamstående föräldrar har fler än ett barn och sammanboende föräldrar har fler än två barn.

barn med svensk bakgrund är vart tionde barn.

I genomsnitt består barnfamiljernas disponibla inkomst till 74 procent av löne- och företagarinkomster, det vill säga av inkomster från eget arbete. För de hushåll som riskerar ekonomisk utsatthet är endast 40 procent av den disponibla inkomsten löne- och

företagarinkomst. Bostadsstöd och ekonomiskt bistånd står i genomsnitt för 2 procent av den disponibla inkomsten i barnhushållen, men för nästan en femtedel av den disponibla inkomsten i ekonomiskt utsatta barnhushåll.

Vissa barn lever i familjer med så låg inkomst att de får behovsprövade bidrag, det vill

Ekonomisk utsatthet – var går gränsen?

För att en familj på två vuxna och två barn 2008 med EU:s mått skulle riskera att vara ekonomiskt utsatt skulle de ha en disponibel inkomst som var lägre än 284 000 kronor per år, vilket motsvarar 23 700 per månad. För en vuxen med ett barn gick gränsen vid 176 000 kronor, eller 14 700 kronor per månad.

För att en familj på två vuxna med två barn, 13 och 17 år, 2008 skulle ha låg inkomststandard skulle de ha en disponibel inkomst under

228 000 kronor per år, eller 19 000 kronor per månad, enligt beräkningarna gjorda för artikeln.

För en ensamstående förälder med ett barn på 5 år gick gränsen vid 135 000 kronor per år eller 11 300 kronor per månad, utan barnomsorgen inräknad.

Beräkningarna är gjorda för familjer boende i en kommun med fler än 75 000 invånare som inte tillhör Stor-Stockholm eller Stor-Göteborg.

säga ekonomiskt bistånd och bostadsbidrag. Utan dessa bidrag skulle andelen ekonomiskt utsatta barn vara större. Om man räknar bort de behovsprövade bidragen från den disponibla inkomsten, och samtidigt behåller nivån för ekonomisk utsatthet, hamnar ytterligare 36 000 barn i den grupp som enligt EU:s definition riskerar

att vara ekonomiskt utsatta. Det motsvarar två procent av alla barn. De behovsprövade bidragen har alltså större betydelse i de typer av hushåll där en större andel av barnen riskerar ekonomisk utsatthet.

Att mäta ekonomisk utsatthet

Den disponibla inkomsten är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster inklusive bidrag minus skatter. För att kunna jämföra olika hushålls ekonomiska standard relateras den disponibla inkomsten till försörjningsbördan. Ett enkelt sätt vore att ställa den disponibla inkomsten i relation till antalet personer i familjen. Mättet förfinas dock genom att varje person ges en vikt som bygger på beräknad konsumtion. Denna vikt kan sägas utgöra det antal konsumtionsenheter som en person representerar. Hushållsmedlemmarnas vikter (konsumtionsenheter) summeras och den

disponibla inkomsten divideras med denna summa. På så sätt erhålls mättet disponibel inkomst per konsumtionsenhet.

Konsumtionsenhetskala	
Ensamboende	1,00
Sammanboende par	1,51
Ytterligare vuxen	0,60
Första barnet 0–19 år	0,52
Andra och påföljande barn 0–19 år	0,42

Ett sammanboende par med två barn består av $1,51 + 0,52 + 0,42 = 2,45$ konsumtionsenheter. Om detta hushåll har en disponibel inkomst på 490 000

kronor har de därför en disponibel inkomst på $490\,000 / 2,45$ konsumtionsenheter = 200 000 kronor per konsumtionsenhet. Detta mått är detsamma för alla personer som ingår i hushållet.

EU:s mått på risk för ekonomisk utsatthet innebär att alla individer som har en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är lägre än 60 procent av medianvärdet för samtliga individer hamnar under EU:s relativa mått på risk för ekonomisk utsatthet.

Låg inkomststandard har ett hushåll där inkomsterna inte räcker till att betala för boende och de nödvändigaste levnadsomkostnaderna. Personliga kostnader, gemensamma kostnader och kostnad för hemförsäkring och hushållsel utgår från Konsumentverkets beräkningar av skäliga levnads-kostnader 2008. Utgiften för boendet är i beräkningarna en miniminivå för bostadskostnader för en familj av en viss storlek och i en viss region. Dessutom ingår norm för fackavgift och avgift till arbetslöshetskassa och resor till och från arbetet samt hushållets verkliga kostnader för barnomsorg.

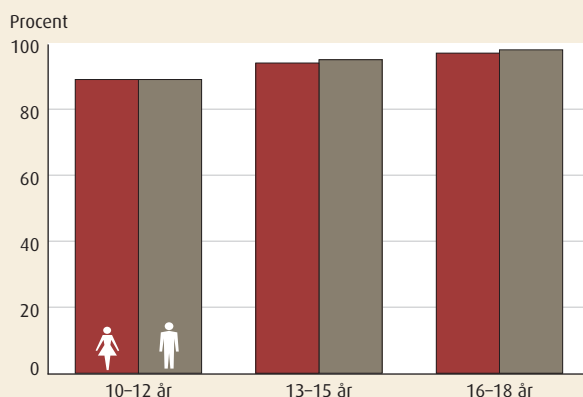
FAKTA

DE FLESTA UPPGIFTER som rör barns eller barnfamiljers ekonomi hämtas från register eller från undersökningar där de vuxna i hushållet har fått svara på hur familjens ekonomi ser ut. Det är också viktigt att undersöka hur barn själva upplever sina ekonomiska förutsättningar. Barn mellan 10 och 18 år har i Undersökningarna av barns levnadsförhållanden fått svara på frågor som rör deras ekonomiska förutsättningar. En fråga mäter barns tillgång på kontanter. Barnen får svara på om de skulle kunna skaffa 100 kronor till i morgon om de behövde det, till exempel för att gå på bio. Det är fler äldre barn än yngre som uppger att de kan skaffa 100 kronor om de skulle behöva det.

BARNEN HAR ÄVEN FÅTT SVARA på om det under det senaste halvåret har hänt att de inte kunnat köpa något som de vill ha och som många jämnåriga har, eller om det hänt att de inte kunnat följa med på något som kompisarna skulle göra, för att de inte haft råd. Att inte ha råd att köpa något som många jämnåriga har är för de yngre barnen ungefär lika vanligt bland flickor som bland pojkar. Bland de äldre barnen har det förändrats, så att fler flickor än pojkar uppger att de inte har råd att köpa något som många av deras jämnåriga har. Mönstret är ungefär detsamma för barn som uppger att det hänt att de inte haft råd att följa med på något som kompisarna skulle göra. Bland de yngre barnen finns inga skillnader mellan flickor och pojkar, men bland äldre barn uppger flickor i större utsträckning än pojkar att de inte haft råd att följa med när vännerna skulle göra något.

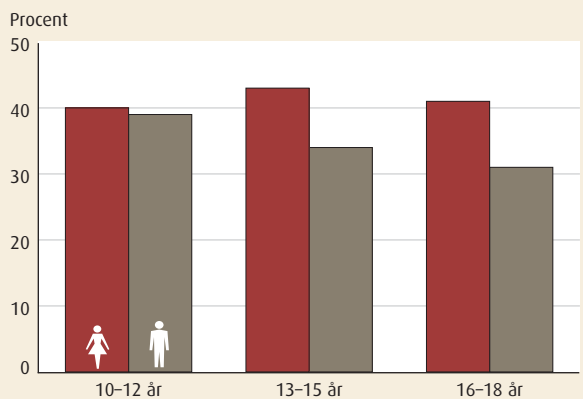
Kan skaffa 100 kronor till i morgon

Barn 10–18 år, 2008/09

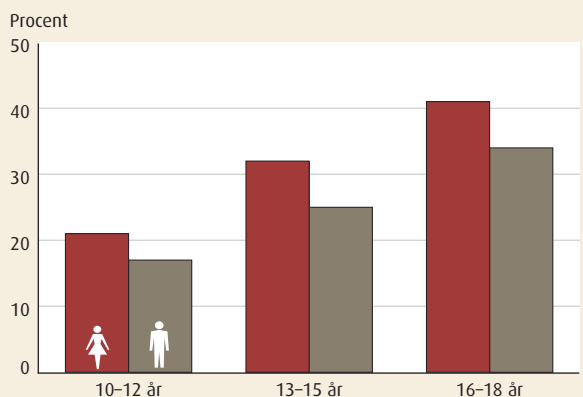
Har inte haft råd att köpa något de vill ha och som många jämnåriga har

Barn 10–18 år, 2008/09

Har inte haft råd att följa med på något som kompisarna skulle göra

Barn 10–18 år, 2008/09

Källa: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) – Barn-ULF, SCB.

Författare

Anna Nyman
arbetar med social välfärdsstatistik på SCB
tfn: 08-506 945 94
e-post: anna.nyman@scb.se

Lovisa Sköld
arbetar med ekonomisk välfärdsstatistik på SCB
tfn: 019-17 64 74
e-post: lovisa.skold@scb.se

Hur många barn får jag när jag blir stor...

Tvåbarnsnormen har under lång tid växt sig stark i Sverige och bland dagens 45-åriga kvinnor har drygt 40 procent fått två barn. Denna trend verkar även kunna hålla i sig i framtiden.

I undersökningen har kvinnor och män fått frågor om sin inställning till att få barn. De flesta barnlösa tror att de kommer att få barn i framtiden och omkring hälften av både kvinnorna och männen uppger att de vill ha två barn. Andelen som vill ha två barn är ungefär densamma i alla åldersgrupper, medan andelen som vill ha tre eller fler barn minskar med åldern. I den äldsta åldersgruppen är det en relativt stor andel som uppger att de vill ha ett barn. Detta kan vara en anpassning till hur många barn man tror att man kommer "hinna med". En annan förklaring kan vara att de mest barnorienterade kvinnorna och männen påbörjar sitt barnafödande tidigare.

Även när man frågar kvinnor och män som har barn är

tvåbarnsnormen tydlig. Bland kvinnor under 34 år som har ett barn tror omkring 90 procent att de kommer få fler och en majoritet vill ha ett till barn. Bland de äldre kvinnorna och bland männen är andelarna lägre, men i alla grupper är det över hälften som tror att de kommer få fler barn. Jämfört med tidigare undersökningar har det inte skett någon minskning i andelen som vill ha fler barn. I de äldre åldersgrupperna är det snarare en större andel som tror att de kommer få fler barn.

KVINNOR OCH MÄN som har två barn tror oftast att de inte kommer få fler. Det enda undantaget är den yngsta åldersgruppen kvinnor, 20–27 år, där omkring 70 procent tror att de kommer få fler barn. Föräldrar som har två barn tycks vara lite mer osäkra i sina svar. Överlag är det en större andel bland tvåbarnsföräldrarna som tror att de *kanske* kommer få fler barn, medan *ja* är det vanligaste svaret bland föräldrarna med ett barn.

Om undersökningen

Under våren 2009 genomfördes en enkätundersökning om barnafödande. Enkäten skickades ut till 7 000 personer, kvinnor 20–40 år och män 20–44 år, som antingen var barnlösa eller hade fått sitt första eller andra barn under 2006. Svarsfrekvensen var 51 procent.

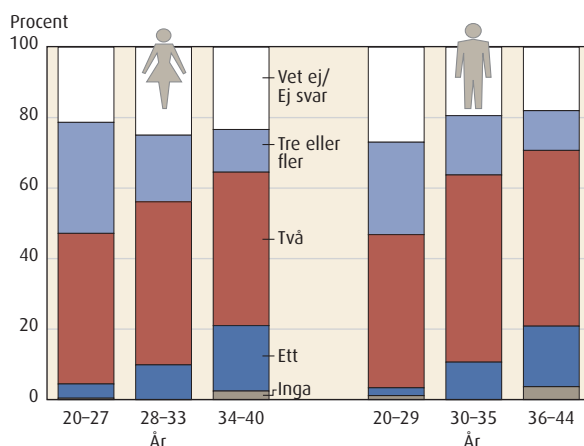
Liknande undersökningar har genomförts vid ett antal tidigare tillfällen: 1981 (kvinnor), 1985 (män), 1992 och 2000.

Läs mer

Barn eller inte? Resultat från en enkätundersökning om kvinnors och mäns inställning till barnafödande (Demografiska rapporter 2009:2).

Hur många barn skulle du vilja ha?

Barnlösa kvinnor och män som tror eller kanske tror att de kommer få barn i framtiden

Ungefär hälften av barnlösa kvinnor och män skulle vilja ha två barn.

Författare

Karin Lundström arbetar med demografisk analys på SCB
tfn: 08-506 941 87
e-post: karin.lundstrom@scb.se

Världens befolkning ökar

FN antar i sin befolkningsprognos att fruktsamheten i världens länder ska fortsätta att sjunka mot 1,85 barn per kvinna. Det skulle på sikt innebära att jordens befolkning började minska. Japan har redan upplevt två år med befolkningsminskning.

På 1950-talet föddes det i genomsnitt i världen nästan fem barn per kvinna. Det var en fruktsamhetsnivå långt över vad som krävdes för reproduktion. Varje ny generation var nära 70 procent större än den föregående. Vi hade en snabbt växande folkmängd. Idag föds det i genomsnitt 2,5 barn per kvinna i världen. Det är en nivå som fortfarande ligger något högre än reproduktionsnivån på 2,3 barn per kvinna. Varje generation är runt åtta procent större än modergenerationen.

FN antar i sin prognos att fruktsamheten i världens alla länder ska fortsätta sjunka för att på sikt bli 1,85 barn per kvinna. Det är en fruktsamhetsnivå lägre än vad som krävs för reproduktion. FN antar att fruktsamheten i genomsnitt för världens alla länder redan om cirka 15 år hamnar på reproduktionsnivån 2,3 barn per kvinna. År 2050 antas fruktsamheten ha sjunkit ytterligare, till 2,0 barn per kvinna. Varje ny generation skulle då bli sju procent mindre än modergene-

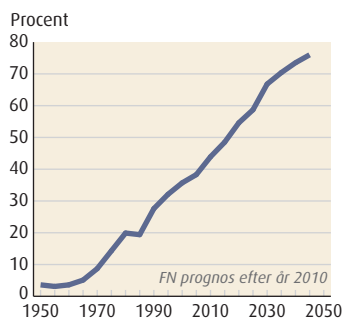
rationen. På mycket lång sikt innebär detta en minskande folkmängd på jorden. Att göra prognoser om framtida befolkningsutvecklingen på 40 års sikt är naturligtvis omöjligt. Prognoserna övergår snabbt till kalkyler över vad som skulle bli följden av gjorda antaganden.

PÅ 1950-TALET FANNS DET länder med mycket hög fruktsamhet och länder som hade en fruktsamhet mycket nära reproduktionsnivån. Yemen hade till exempel då en fruktsamhet på åtta barn per kvinna. Varje ny generation var dubbelt så stor som föregående generation. Tyskland, Österrike och Sverige är exempel på länder som på 1950-talet hade en fruktsamhet på lite mer än två barn per kvinna. Det var en fruktsamhetsnivå nära reproduktionsnivån.

På 1950-talet hade enligt FN nära fyra procent av alla länder i världen en fruktsamhetsnivå lägre än vad som krävdes för reproduktion. Idag har fyrtio procent av världens länder en

fruktsamhetsnivå under vad som krävs för reproduktion. FN:s antagande om den framtida fruktsamhetsutvecklingen innebär att framåt år 2050 nästan åtta av tio länder i världen skulle ha en fruktsamhetsnivå lägre än vad som krävs för reproduktion.

Andel länder med en fruktsamhetsnivå under reproduktion 1950-2050

ÄVEN OM FRUKTSAMHETEN i ett land under lång tid varit lägre än vad som krävs för reproduktion kan det dröja innan folkmängden börjar minska. En hög andel unga i befolkningen, stigande livslängd och fler invandrare än utvandrare kan under en period kompensera den låga fruktsamheten.

Japan kan tas som ett exempel. Alltsedan mitten av

1970-talet har Japan haft en fruktsamhetsnivå under vad som krävs för reproduktion. Fruktsamheten har under en lång period minskat och gapet mot den fruktsamhetsnivå som krävs för reproduktion har ökat. År 2008 hade Japan en fruktsamhet på 1,4 barn per kvinna, för reproduktion skulle det krävs 2,1 barn per kvinna.

Om denna låga fruktsamhet i Japan blir bestående så kommer varje ny generation att bli en tredjedel mindre än modergenerationen. År 2005 kunde man notera ett år med folkminskning i Japan. Även 2008 minskade folkmängden och detta antas vara inledningen på en längre period med folkminskning i Japan. Europa står inför en liknande utveckling.

Lästips

om befolkningsutvecklingen i Japan och världen:

The Japanese Journal of Population No 1 March 2010-07-29

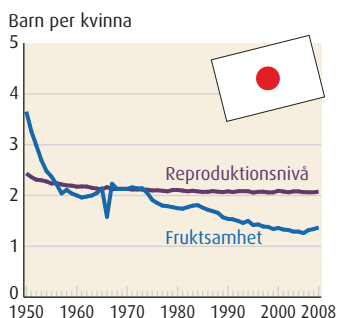
Population Statistics of Japan 2008. National Inst of Population and Social Security Research

FN. World Population Prospects. The 2008 Revision

- men hur länge?

Fruksamheten i Japan 1950-2008 samt den fruktsamhetsnivå som krävs för reproduktion

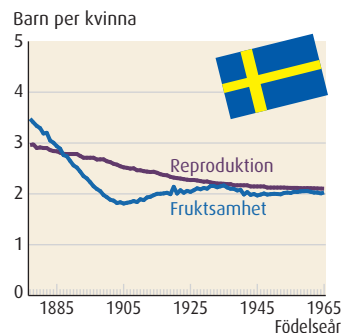

FÖR SVERIGE KAN man följa fruktsamhetsutvecklingen inte bara efter kalenderår, som i exemplet med Japan, utan även efter födelseår. Kvinnor födda 1880 i Sverige fick i genomsnitt 3,3 barn. Kvinnor födda 1905 nådde endast upp till en fruktsamhet på 1,8 barn per kvinna, därefter har fruktsamheten åter ökat något. Kvinnor födda 1915 och senare har fått nära två barn i genomsnitt.

Ingen generation född i Sverige sedan slutet av 1800-talet har nått upp till full reproduktion. Störst var gapet mellan observerad fruktsamhet och reproduktionsnivån för kvinnor födda runt år 1905. På 1930-talet var det depression och svåra tider. Detta fick genomslag

även på barnafödandet. Man pratade om kris i befolkningsfrågan och prognosmakare gjorde uttalanden att Sverige stod inför en period med folkminskning. Detta visade sig dock vara fel. För kvinnor födda efter 1930 har fruktsamheten legat strax under den nivå som krävs för reproduktion. Trots en lång period av fruktsamhet under reproduktionsnivån har detta inte lett till något år med folkminskning i Sverige under vare sig 1900-talet eller under detta sekel.

Fruksamheten i Sverige efter kvinnans födelseår samt den fruktsamhetsnivå som krävs för reproduktion. Kvinnor födda 1880-1965

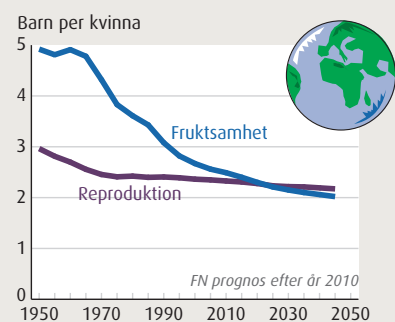

FAKTA

Reproduktion

En befolkning reproducerar sig om dottergenerationen blir lika stor som modergenerationen. I Sverige idag krävs en fruktsamhet på 2,1 barn per kvinna för att nå upp till reproduktion. Det krävs fler än två barn per kvinna eftersom inte alla kvinnor överlever till slutet av sin fertila period. Dessutom måste man ta hänsyn till att det föds fler pojkar än flickor. I länder med högre dödsrisken än i Sverige måste fruktsamheten vara högre än 2,1 för att nå reproduktion.

Fruksamhet i världen 1950-2050 och den fruktsamhetsnivå som krävs för reproduktion

Författare

Hans Lundström är demograf vid prognosinstitutet på SCB
Tfn: 08-506 943 70
e-post: hans.lundstrom@scb.se

Ensamkommande flyktingbarn:

Fler söker asyl i Sverige

De senaste åren har antalet ensamkommande flyktingbarn till Sverige blivit fler. 80 procent av de som kom år 2009 var från Irak, Afghanistan och Somalia. En majoritet av dem var pojkar i åldern 15–17 år.

Varje år kommer det ett antal barn till Sverige utan vårdnadshavare för att söka asyl. De senaste åren har antalet ökat kraftigt. 398 ensamkommande barn kom till Sverige år 2005. År 2009 var motsvarande siffra 2 250 barn. Det innebär att andelen ensamkommande barn av alla asylsökande har ökat från 2 till 10 procent på bara några år. En majoritet av de som söker asyl som ensamkommande barn är pojkar i åldern 15–17 år.

Antalet ensamkommande asylsökande barn varierar mycket mellan olika länder inom EU. De största mottagarländerna har under senare år varit Storbritannien, Sverige, Frankrike och Österrike.

IRAK, AFGHANISTAN OCH SOMALIA är för tillfället de länder som flest ensamkommande barn kommer ifrån. År 2009 kom 80 procent av barnen från något av dessa länder. Det gäller såväl Sverige som många andra europeiska mottagarländer.

BARN SKA SJÄLVA höras i ärenden om uppehållstillstånd om barnet berörs av beslutet och om det inte är olämpligt att barnet hörs. Det framgår av utlänningslagen. Hänsyn ska tas till det barnet har sagt utifrån barnets ålder och mognad.

Barn har samma rätt som vuxna att få sina asylskäl noggrant utredda. I utlänningslagen finns en så kallade portalparagraf om barnets bästa.

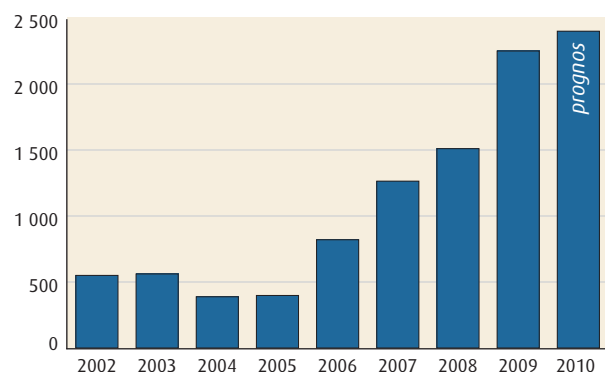
Enligt denna bestämmelse ska, i fall som rör ett barn, särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa i övrigt kräver. Portalbestämelsen ska alltid beaktas vid prövning av ärenden som berör barn.

DE FLESTA ensamkommande barn som söker asyl får uppehållstillstånd. 2009 var det 63

procent av de sökande barnen som fick asyl, vilket var en ökning från 54 procent året innan. Det var en större andel ensamkommande barn som fick asyl jämfört med andra kategorier av asylsökande. Alla ansökningar leder inte till en prövning i Sverige, men av de ansökningar som faktiskt prövades fick 75 procent av de ensamkommande flykting-

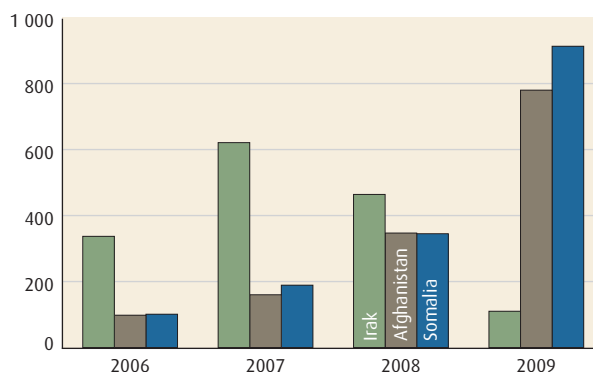
2010 förväntas nästan 2 500 ensamkommande barn söka asyl i Sverige

Antal ensamkommande barn som sökt asyl i Sverige

Tre länder dominerar

Antal ensamkommande barn som sökt asyl i Sverige, efter land

De flesta ensamkommande barnen får asyl i Sverige

Avgjorda ärenden hos Migrationsverket, efter beslutets karaktär

	2007	2008	2009
Totalt	1 090	1 481	1 682
varav bifall	869	793	1 060
varav avslag	84	527	345
varav avskrivna och övriga	137	161	277

Ärenden avgörs inte alltid samma år som ansökan kommer in. 2 250 ensamkommande barn sökte asyl 2009, men 1 682 ärenden beslutades.

barnen uppehållstillstånd. Motsvarande andel för vuxna är 36 procent.

DE ENSAMKOMMANDE barnens grund för uppehållstillstånd är i stor utsträckning att de är skyddsbehövande. 71 procent av de barn som får asyl får det på denna grund. Som skyddsbehövande räknas en person som flytt från krig, tortyr eller liknande, men som inte är individuellt förföljd. Barnen kan också få asyl med hänvisning till synnerligen ömmande behov, vilket 22 procent av bar-

nen får. 7 procent av barnen har flyktingstatus. Asylsökande barn har rätt att erhålla flyktingstatus i Sverige om de är individuellt förföljda på grund av sin ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp.

EN FJÄRDEDEL av de ensamkommande barnen får avslag på sin asylansökan av Migrationsverket, men många avslag överklagas. När beslutet vunnit laga kraft ska barnet återvända till

sitt hemland. Mottagare i hemlandet, eller annat land som tar emot barnet, måste alltid vara säkerställt innan avresa. Barnet överlämnas om möjligt till en familjemedlem, men annars till en utsedd förmyndare eller en organisation som bedöms lämplig i mottagarlandet. Två svenska tjänstemän reser i samtliga återvändarärenden med barnet och överlämnar till mottagare. Det är dock inte många barn som återvänder till sina hemländer. ●

Författare

Marie Bengtsson och Kjell Ekfeldt är experter på Migrationsverket

Marie Bengtsson
tfn: 010-485 70 08
e-post: marie.bengtsson@migrationsverket.se

Kjell Ekfeldt
tfn: 010-485 07 51
e-post: kjell.ekfeldt@migrationsverket.se

Som man frågar får man svar

Hur vanligt är det att man lyfter tungt på arbetet? Är det 11, 20 eller 25 procent av de förvärvsarbetande som gör det? Ökar eller minskar andelen?

I många undersökningar ställs frågor om tunga lyft men det uppstår lätt förvirring om vad resultaten egentligen säger. Olika undersökningar visar nämligen olika nivåer för till synes samma sak.

HUR EN FRÅGA formuleras är väsentligt för hur resultaten tolkas. Frågor om tunga lyft är ett av de vanligaste inslagen i arbetsmiljöundersökningar. De får här illustrera hur olika resultaten kan bli, även när man vill beskriva samma fenomen.

Tunga lyft anses utgöra en allvarlig hälsorisk som bör undvikas i största möjliga utsträckning. Därmed är det också viktigt att på bästa möjliga sätt möta förekomsten av detta arbetsmiljöproblem. Här ska vi därför jämföra hur förekomsten av tunga lyft mäts i olika undersökningar.

TIDIGA UPPGIFTER om förekomst av tunga lyft finner man i Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF). Mellan 1975 och 2005 samlades uppgifterna in genom besöksintervjuer. Frågan löd:

Kräver Ditt arbete tunga lyft?

Om JA:
Krävs det tunga lyft dagligen, någon gång per vecka eller mera sällan?

1

Andelen kvinnor som lyfter tungt på arbetet har under de senaste decennierna i stort sett varit lika stor som andelen män. Vid mätningen 2004–05 var genomsnittet för kvinnorna 24 procent och för männen 25 procent.

SEDAN 1995 har man även i Arbetsmiljöundersökningens postenkät ställt frågor om tunga lyft. Här har man använt en mycket mer precis fråga:

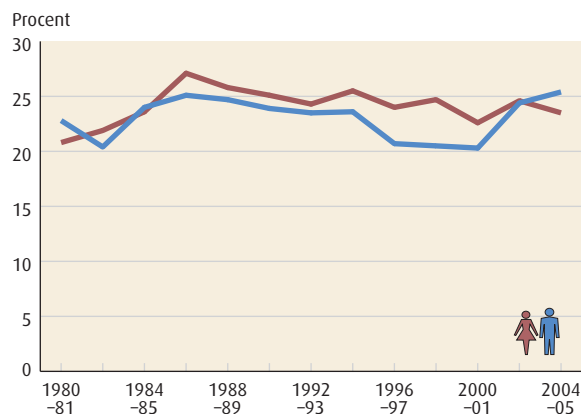
Måste du flera gånger om dagen lyfta minst 15 kg åt gången?

2

Jämfört med resultaten från ULF är andelen män som dagligen lyfter tungt 5 procentenheter lägre enligt Arbetsmiljöenkäten. Bland kvinnorna är skillnaden ännu större, hela 13 procentenheter. Enligt ULF är alltså andelen kvinnor och män som lyfter tungt ungefär lika stor medan andelen enligt arbetsmiljöundersökningen är nästan dubbelt så stor bland män som bland kvinnor.

DE OLIKA RESULTATEN beror på att man egentligen frågar om helt olika saker. I ULF frågar man om respondenterna anser att de, i förhållande till den egna förmågan, utför tunga lyft på arbetet. Det är alltså en subjektiv uppfattning som efterfrågas. I Arbetsmiljöenkäten frågar man däremot om man lyfter 15 kilo, oavsett om man tycker att 15 kilo är tungt eller inte. Man kan säga att genom Arbetsmiljöenkäten beskrivs svenska arbetsmiljöer medan ULF be-

Andel förvärvsarbetande kvinnor och män som dagligen lyfter tungt i arbetet, 16 till 64 år

skriver vilka påfrestningar personerna upplever.

Vilken uppgift som ska användas är alltså en relevansfråga. Vad är det vi egentligen vill veta? Hur vanligt det är att arbetstagare utsätts för hälsorisker eller hur vanligt det är att man lyfter 15 kilo – oavsett om man riktigt orkar det eller inte. Eftersom 15 kilo får betraktas som en ordentlig tyngd att lyfta är det inte så vanligt att kvinnor har arbeten där detta krävs. Däremot utför sannolikt många kvinnor lyft på mindre än 15 kilo vilket de efter sina egna förutsättningar betraktar som tungt.

Generellt är det i vård- och omsorgsmiljöer som kvinnor lyfter tungt medan männen framför allt gör det inom handel och byggnadsindustri.

SMÅ SPRÅKLIGA NYANSER kan få betydelse för resultatet. Under åren 2006–07 lades datainsamlingen i ULF om från besöksintervjuer med pappers-

blanketter till datorstödda telefonintervjuer och från och med 2008 integrerades EU-undersökningen Statistics of Incomes and Living Conditions SILC i ULF. Insamlingen av arbetsmiljöuppgifter från personer som endast arbetar vid sidan av en annan huvudsaklig aktivitet, till exempel studier, upphörde. I samband med detta omformulerades också frågan om tunga lyft till följande:

Behöver du lyfta tungt (i ditt arbete)?

Om JA:
Behöver du göra tunga lyft dagligen/ någon gång per vecka/mer sällan?

3

Jämfört med tidigare uppmättes då klart lägre andelar. För männens del sjönk de från 25 procent till 19 procent, det vill säga i nivå med Arbetsmiljöundersökningen. För kvinnornas del sjönk andelen på motsvarande sätt från

24 till 19 procent. De kom därmed att hamna på samma nivå som männen, liksom i tidigare levnadsnivåundersökningar, men inte som i Arbetsmiljöundersökningen på en *lägre* nivå än männen.

HÄR KAN MAN TÄNKA sig flera faktorer till de förändrade nivåerna i ULF:en.

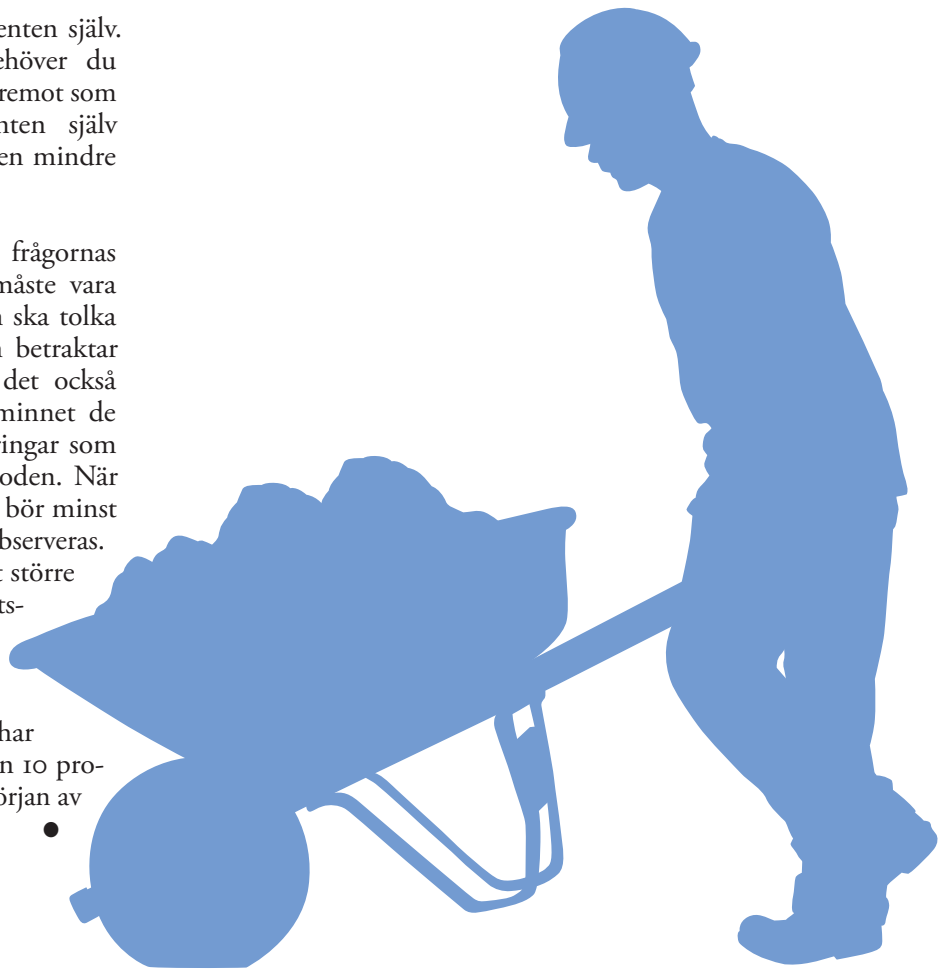
- Det nya insamlingsförarandet med telefon- i stället för besöksintervjuer.
- Gruppen förvärvsarbetsande har begränsats.
- Den förändrade frågeformuleringen.
- En verklig förändring har inträffat.

Trots de stora förändringarna i datainsamlingsmetod torde dessa inte förklara hela förändringen. Jämför man till exempel med indikatorn ”bul-ler” finner man att även om den också visar lägre nivåer efter omläggningen så är skillnaderna inte lika stora som dem för tunga lyft. Så vare sig insamlingsmetoden eller begränsningen av gruppen tycks förklara hela förändringen. Att en verklig förändring av den omfattningen skulle ha inträffat under en så kort tidsperiod är mindre sannolikt.

Till viss del måste de förändrade nivåerna därför hänföras till den förändrade frågeformuleringen. Förklaringen skulle då vara att respondenterna, när frågan formuleras som ”Kräver ditt arbete...”, uppfattar att det gäller de allmänna förhållandena på arbetsplatsen och inte nödvändigtvis något

som gäller respondenten själv. Formuleringen ”Behöver du lyfta...” uppfattas däremot som gällande respondenten själv och därmed svarar en mindre andel ”Ja”.

DET ÄR INTE BARA frågornas formulering man måste vara vaksam på när man ska tolka resultaten. Då man betraktar långa tidsserier är det också viktigt att hålla i minnet de strukturella förändringar som inträffat under perioden. När det gäller tunga lyft bör minst två viktiga trender observeras. Dels kvinnornas allt större engagemang i arbetslivet, dels det faktum att andelen med arbetaryrken bland de anställda har minskat med mer än 10 procentenheter sedan början av 1980-talet.

Andel förvärvsarbetsande kvinnor och män som utför tunga lyft enligt ULF respektive Arbetsmiljöundersökningen, 16 till 64 år

	Kvinnor	Män
1. ULF 2004-05	24	25
2. Arbetsmiljöundersökningen 2005-07	11	20
3. ULF 2008-09	19	19

Författare

Cecilia Skjöld

är pensionerad från SCB, där hon arbetade med Undersökningarna av levnadsförhållanden

För information

kontakta Anne Danielsen Rackner
tfn: 08-506 942 66
e-post:
anne.danielsenrackner@scb.se

Handla på nätet – enbart för unga och välutbildade?

Allt fler väljer att köpa och sälja varor och tjänster via nätet. Den största användargruppen är välutbildade vuxna i yngre medelåldern. E-handels baksida är att de som inte har kunskap om Internet riskerar att hamna utanför delar av samhället.

I vårt samhälle blir IT allt viktigare. Nu för tiden söker man dagisplats via Internet, betalar räkningar och har kontakt med myndigheter. De som inte har kunskap om Internet riskerar att hamna utanför delar av samhället. Man talar om en digital klyfta, som alltså är gapet mellan dem som använder och tar till sig ny teknik och de som inte gör det. E-handels spridning påverkas förstås av den digitala klyftan.

ATT HANDLA ÖVER INTERNET har många fördelar för konsumenten. Det är lätt att jämföra priser. Man kan ta del av andras synpunkter. Både som säljare och köpare kan man få tillgång

till marknader man inte annars skulle nå. Den digitala klyftan innebär dock att inte alla kan utnyttja fördelarna på samma sätt.

Med hjälp av SCB:s undersökning om individers IT-användning kan vi få en bild av vilka som använder e-handel och vilka som inte gör det. Undersökningen omfattar personer i åldrarna 16 till 74 år och visar bland annat hur många som köpt och sålt varor eller tjänster på Internet under första kvartalet 2009.

45 procent av svenskarna handlade över Internet någon gång under första kvartalet vilket är en ökning med ungefär 7 procentenheter jämfört med samma period året innan. En jämförelse med andra länder i

EU visar att vi hamnar på en sjätteplats, delad med Tyskland, bland EU:s 27 länder. I toppen finns Storbritannien med 58 procent, tätt följt av våra grannar Norge och Danmark där 54 respektive 50 procent har handlat över Internet. Östlänterna e-handlar minst av alla i Europa. Minst utspridd är e-handeln i Serbien, Bulgarien och Rumänien. I Rumänien har bara 2 procent handlat via nätet under första kvartalet 2009.

ÅLDER ÄR KANSKE DEN FAKTOR som påverkar mest om man handlar på Internet eller inte. Bland människor i yngre medelåldern har en klar majoritet köpt eller beställt varor eller tjänster via nätet någon gång under första kvartalet 2009.

Bland de yngre, 16–24-åringarna, har ungefär hälften köpt eller beställt varor eller tjänster under samma tidsperiod. En förklaring till den något lägre andelen hos de yngre, är för-

modligen att de ekonomiska förutsättningarna är sämre för denna grupp.

De äldre, 65–74-åringarna, är de som använder Internet minst. Mönstret gäller också för e-handel och de köper eller beställer således varor från nätet i betydligt lägre utsträckning än andra. Färre än var femte person i den åldern har köpt eller beställt varor eller tjänster på Internet under perioden och nästan tre fjärdedelar har aldrig gjort det.

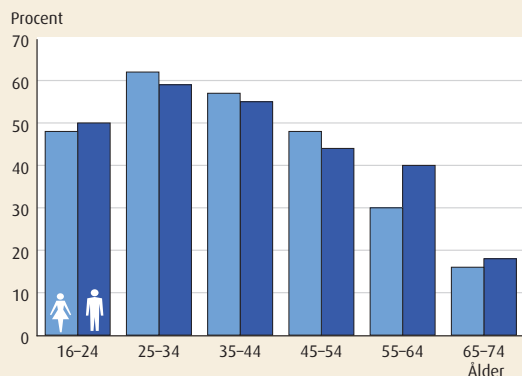
SKILLNADERNA MELLAN KÖNEN är överlag små. I de åldrar där det är vanligt med hemmaboende barn är det fler kvinnor som köper varor och tjänster över Internet, vilket inte är fallet i de andra åldersgrupperna.

Många fler köper eller beställer varor på Internet än säljer. Även i andra sammanhang, utanför Internet, köper vi som privatpersoner mycket mer än vi säljer. Det är dock samma åldersgrupper som ligger i topp för både inköp och försäljning. Att sälja varor eller tjänster via nätet är allra vanligast bland män, 24–35 år. Lägst andel som sålt varor eller tjänster återfinns återigen bland de äldre och framför allt bland de äldre kvinnorna. Av dessa har endast 4 procent sålt varor eller tjänster på Internet under tidsperioden.

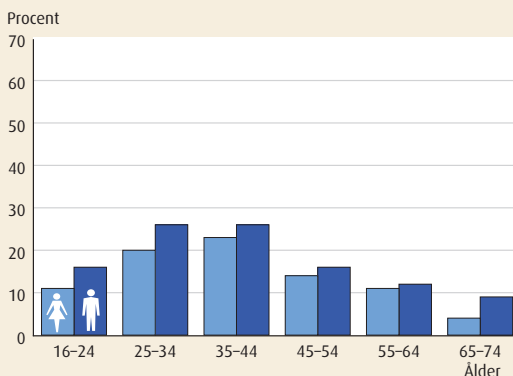
Det är en betydligt högre andel män än kvinnor som sålt varor eller tjänster via Internet. Framför allt bland de yngre, märks skillnader mellan könen. Skillnaderna mellan könen är mindre bland de som sålt varor eller tjänster på Internet tio gånger eller mer. I åldrarna 35–54 skiljer sig kvinnor och män inte åt.

Att handla över Internet är ovanligt bland äldre

Andel som **köpt eller beställt** varor eller tjänster via Internet under första kvartalet 2009 efter åldersgrupp och kön

Andel som **sålt** varor eller tjänster via Internet under första kvartalet 2009 efter åldersgrupp och kön

E-handel är vanligast bland de personer som också betraktas som resurstarka i andra sammanhang. Utbildningsnivå är till exempel en faktor som har stor betydelse. I genomsnitt har 57 procent av de med eftergymnasial utbildning köpt eller

beställt varor eller tjänster på Internet under första kvartalet 2009. Bland de med förgymnasial utbildning är det mindre än en tredjedel.

Det är också ovanligt att personer med låg utbildning säljer varor eller tjänster på

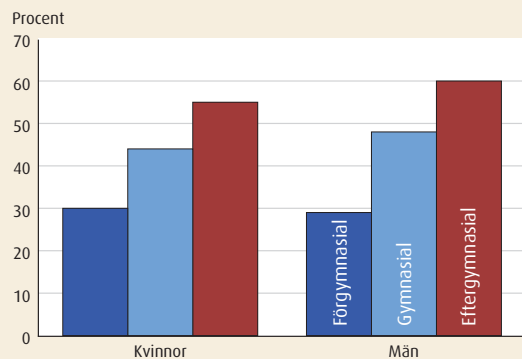
Internet. Däremot skiljer sig inte personer med gymnasial utbildning och personer med eftergymnasial utbildning så mycket åt.

FAKTA

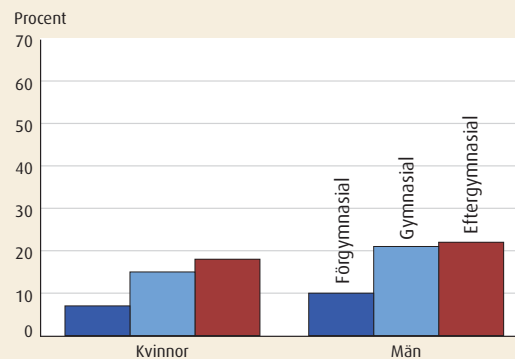
Undersökningen om individers IT-användning är EU-reglerad och är en del av Sveriges officiella statistik. Undersökningen görs årligen genom telefonintervjuer. Frågor som ingick 2009 gällde tillgång till och användning av datorer och Internet samt E-handel.

Högutbildade handlar mer över Internet

Andel som **köpt eller beställt** varor eller tjänster via Internet under första kvartalet 2009 efter utbildningsnivå och kön

Andel som **sålt** varor eller tjänster via Internet under första kvartalet 2009 efter utbildningsnivå och kön

Uppgifterna är hämtade från rapporten **Privatpersoners användning av datorer och Internet** som finns att ladda ned på www.scb.se/le0108

Författare

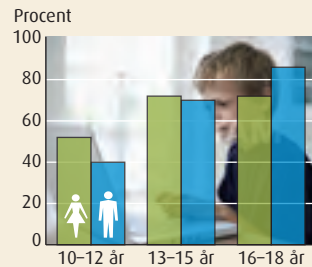
Clara Arrhenius arbetar med IT-statistik på SCB
 tfn: 08-506 948 74
 e-post: clara.arrhenius@scb.se

Två av tre barn träffar kompisar på nätet

Datorer är en naturlig del av de flesta barns vardag. Ungefär hälften av alla barn mellan 10 och 18 år, och fler flickor än pojkar, ägnar minst en timme per dag åt att mejla, chatta eller surfa på nätet. Andelen stiger med barnens ålder. Två av tre barn uppger att de träffar kompisar på nätet, exempelvis via chatt eller dataspel online, minst en gång i veckan.

9 procent av flickorna och 2 procent av pojkarna säger att det hänt att någon skrivit något till dem eller spridit rykten om dem som de blivit ledsna, arga eller oroliga över.

Träffar kompisar på internet minst en gång i veckan

Källa: SCB, www.scb.se

Seminarium:

Aktuell demografisk analys på SCB

Vi presenterar nyligen avslutade studier från SCB:s Prognosinstitut. Bland annat rapporten Födda i Sverige – ändå olika? I den beskriver vi familjebildning, barnafödande, migration och dödlighet för födda i Sverige med utrikes födda föräldrar. Andra områden som vi tar upp på seminariet är den senaste utvecklingen

inom fruktsamhet och migration, separationer mellan föräldrar samt dödligheten för olika födelsekullar.

Seminariet är kostnadsfritt.

NÄR? Torsdagen den 28 oktober 2010 kl. 13-16.15 på Karlavägen 100 i Stockholm.

Program finns på www.scb.se under rubriken Kurser & seminarier. Anmäl dig till demografi@scb.se senast den 21 oktober.

Integration ur ett regionalt perspektiv

År 2008 var 14 procent av Sveriges befolkning född utomlands. Andelen utrikes födda varierar mellan olika delar av landet. Sverige blev ett invandringsland efter andra världskriget. Hur invandringen varierat sedan dess har präglat sammansättningen av gruppen personer som i dag bor i Sverige och är födda utomlands. Både när det gäller gruppens demografiska egenskaper men också utbildningsnivå.

Rapporten kan hämtas som pdf på www.scb.se och beställas i tryckt form från e-post: publ@scb.se

SCB-siffran

504 376

förstagångsväljare

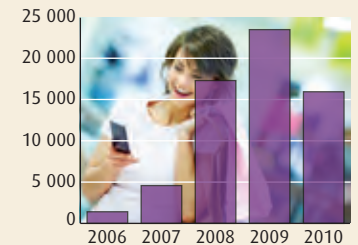
Uppgiften är baserad på den preliminära röstlängden 30 dagar innan valet.

Kraftig minskning av obetalda SMS-lån

Antalet obetalda sms-lån minskar enligt statistik från Kronofogden. Under första halvåret 2010 kom det in 15 939 ansökningar om obetalda sms-lån. Det är en minskning med 32 procent jämfört med samma period förra året. Andelen ungdomar som inte kan betala sina sms-lån minskar medan kvinnornas andel ökar. Under första halvåret 2010 var kvinnornas andel drygt 49 procent jämfört med 47 procent 2009.

Obetalda sms-lån

Första halvåret respektive år

Källa: Kronofogdemyndigheten, www.kronofogden.se

8 av 10 får skuldsanering

Allt fler söker skuldsanering. Under de tre senaste åren var antalet ansökningar relativt konstant, för att kraftigt öka under det första halvåret 2010. Hittills har nästan 4 200 ansökningar kommit in. Det är en ökning med 25 procent jämfört med motsvarande period 2009. Håller tendensen i sig innebär det 8 000 ansökningar för

hela året. De senaste åren har siffran legat på mellan 6 500 – 7 000 ansökningar.

En ny undersökning från Kronofogden visar att de allra flesta som söker skuldsanering, nästan 8 av 10, får sin ansökan beviljad.

Källa: Kronofogdemyndigheten, www.kronofogden.se

Fler får svenskt medborgarskap

Hittills under året har Sveriges befolkning ökat med 32 697 personer, den 30 juni uppgick folkmängden till 9 373 379 personer. Ökningen beror på en hög invandring och ett ökat antal födda. Antalet personer som beviljats svenskt medborgarskap har ökat med 10 procent jämfört med samma period förra året. Av de 17 095 personer som fick svenskt medborgarskap är knappt 55 procent kvinnor och 45 procent män. Den största gruppen som fått svenskt medborgarskap under året är irakier följt av finländare

som utgör 13 respektive 9 procent vardera.

Medborgarskapsbyten, 1:a halvåret 2005-2010

Källa: SCB, www.scb.se

Svenskar har högst donationsvilja i Europa

83 procent av Sveriges befolkning är villiga att donera sina organ. Genomsnittet i Europa är 55 procent. Det visar en undersökning från Europeiska kommissionen. Däremot är vi svenskar inte lika duktiga på att ta upp frågan med våra nära. Endast 62 procent har någon gång pratat med sina närstående om organ- och vävnadsdonation.

Trots att undersökningar visar att vi är positivt inställda till organdonation så sjönk ändå antalet donatorer i Sverige under 2009. Att vi är dåliga på att prata om organ- och vävnadsdonation med våra närstående kan vara en av anledningarna till detta. Har man inte aktivt tagit ställning under sin livstid blir det upp till de närmaste att tolka den avlidnas vilja, vilket kan resultera i att det inte blir en donation.

Totalt väntade 739 personer i Sverige på ett nytt organ den 1 april 2010.

Källa: Donationsrådet,
www.donationsradet.se

Botanisera i EU-statistik

Hur mycket pengar lägger spanjorer på semesterresor? Medelåldern i Estland, hur hög är den? Du hittar svaren med ett nytt och användarvänligt verktyg, Statistics Explained, på Eurostats webbplats. Verktiget är enkelt även för ovana statistikanvändare.

Källa: Eurostat,
ec.europa.eu/eurostat

Seminarium om officiell statistik

För att uppmärksamma den officiella statistiken och dess betydelse för beskrivningen av samhällsutvecklingen har FN utropat den 20 oktober till **WORLD STATISTICS DAY**.

Den 20 oktober arrangerar därför Rådet för den officiella statistiken i Sverige en dag med seminarier baserade på hur officiell statistik kan beskriva intres-

santa skeenden i samhällsutvecklingen, även med en internationell utblick. Målgruppen är studenter, media och andra intresserade. Några av seminarierubrikerna är "På tal om kvinnor och män", "Läringsförsök i gymnasieskolan" och "Vägfrikolyckor – svenskt och globalt problem".

Seminarierna hålls i Stora Hörsalen, Garnisonen konferens, Karlavägen 100 i Stockholm. Seminarierna är avgiftsfria men anmäl dig via SCB:s webbplats, www.scb.se.

Statistik för alla

Statistik för alla 2010 är en lättläst skrift fullmatad med nya diagram och tabeller med fakta om Sverige. Statistik för alla är gratis och kan beställas i enstaka exemplar eller till större grupper.

Källa: SCB, www.scb.se

Tema: Fattigdom

VÄLFÄRDS DAGEN onsdag 10 november 2010

Plats: Norra Latin i Stockholm

Föreläsare från skilda områden kommer att berätta om olika aspekter av fattigdom, exempelvis absolut och relativ fattigdom, fattigdom och (o)hälsa, flöden in och ur fattigdom samt fattigdom ur ett internationellt perspektiv.

Frågor:

Kontakta Hans Heggemann
tfn 019-17 68 10 eller
hans.heggemann@scb.se

Program finns på www.scb.se under rubriken Kurser & seminarier. Där kan du också anmäla dig till seminariet.

Stora skillnader i valdeltagande

Det preliminära valdeltagandet i riksdagsvalet i Sveriges kommuner sträckte sig från 68,3 procent till 89,6 procent. Det var lägst i Haparanda och högst i Lomma.

Valdeltagandet visar vilka stora skillnader det är mellan landets kommuner.

Preliminärt valdeltagande i riksdagsvalet för hela riket var 82,1 procent. Sena förtidsröster ingår inte. 2006 ökade valdeltagandet från 80,4 på valnatten till 82,0 när alla röster hade räknats.

De fem kommunerna med lägst valdeltagande, enligt rösträkningen på valnatten, finns i Norrland: Haparanda, Storuman, Dorotea, Sorsele och Arjeplog. Längs den norrländska kusten finns dock flera kommuner med högt valdeltagande.

Allra högst är det preliminära valdeltagandet i Lomma och Vellinge i Skåne. Samma kommuner som toppade listan 2006. Därefter kommer Hammarö utanför Karlstad och Lerum utanför Göteborg.

www.scb.se

